

**A**  
**Felső-Tisza Völgye LEADER Helyi Akció Csoport**  
**Helyi Vidékfejlesztési Stratégiaájának**  
**2011. évi felülvizsgálata**

**2011.**

**F**első-  
**T**isza-**V**ölgye

## Tartalom

<b>1. Vezetői összefoglaló</b>	<b>3</b>
<i>1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe</i>	<b>3</b>
<i>1.2 Főbb célkitűzések</i>	<b>3</b>
<i>1.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja</i>	<b>3</b>
<i>1.4 A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők</i>	<b>3</b>
<i>1.5 A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások</i>	<b>4</b>
<b>2. Helyzetelemzés</b>	<b>5</b>
<i>2.1 A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése</i>	<b>5</b>
<i>2.2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség</i>	<b>10</b>
<i>2.3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése</i>	<b>11</b>
<i>2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága</i>	<b>13</b>
<i>2.5 SWOT elemzés</i>	<b>14</b>
<b>3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia</b>	<b>16</b>
<i>3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe</i>	<b>16</b>
<i>3.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez</i>	<b>16</b>
<i>3.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései</i>	<b>17</b>
<i>3.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései</i>	<b>19</b>
<i>3.5 Forrásallokáció</i>	<b>31</b>
<b>4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések</b>	<b>32</b>
<i>4.1 Nyilvánossági intézkedések, projekt-gyűjtés</i>	<b>32</b>
<i>4.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása</i>	<b>32</b>
<b>5 Mellékletek</b>	<b>34</b>
<i>5.1 A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek</i>	<b>34</b>
<i>5.2 Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció</i>	<b>35</b>
<i>5.3 A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok</i>	<b>36</b>
<i>5.4 Térképek (a térségi természeti, egyéb adottságait bemutató térképek)</i>	<b>40</b>
<i>5.5 Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai)</i>	<b>44</b>
<i>5.6 A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája</i>	<b>47</b>
<i>5.7 Fenntarthatósági alapelvek</i>	<b>47</b>
<b>A HVS-ben megjelenő társadalmi szempontok, kritériumok</b>	<b>48</b>

## **1. Vezetői összefoglaló**

### ***1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe***

A Felső-Tisza Völgye térsége versenyképes, értékeire épülő gazdasági szerkezettel rendelkezik, megfelelő mennyiségű munkahelyet és magas jövedelmet biztosítva a térség lakosságának, magas a foglalkoztatottság és alacsony szintű a munkanélküliség. Mezőgazdaságban fontos szerepe van, a helyi adottságokra, hagyományokra és a környezeti lehetőségekre alapozva versenyképes termékeket állít elő. A térség értékei miatt a turizmus egyik kedvelt célpontja. A települések mindegyikén biztosítottak a minőségi élet feltételei, a térség attraktív életteret kínál az itt lakók számára. A térség települései rendezettek, mind a közterületek, mind a magánházak jó állapotban vannak, számos park és pihenőhely áll a lakosok rendelkezésére.

### ***1.2 Főbb célkitűzések***

A Felső-Tisza Völgye térségéhez tartozó települések nagy része hátrányos helyzetű, gazdasági, társadalmi helyzetének mutatóit tekintve messze elmarad az országos átlagtól, a nagyarányú munkanélküliség, a halmozottan hátrányos helyzetűek magas aránya és az időskorúak növekvő aránya miatt a helyi önkormányzatoknak jelentős szociális költségvetési kiadásai vannak, ez pedig az esetleges fejlesztésektől vonja el a forrásokat. A térségben működő vállalkozások és civil szervezetek gazdasági helyzete sem jobb az önkormányzatokénál, csak nagyobb erőfeszítések árán tudnak részt venni pályázatokon és így versenyképességük jóval alacsonyabb az ország más pontjain működő szervezetekéhez képest.

Vidékfejlesztési stratégiánk célkitűzései a legfontosabb és a legégetőbb problémákra kíván választ és megoldást biztosítani. Versenyképes, a térség értékeire épülő gazdasági szerkezet mellett megfelelő mennyiségű és minőségű munkahelyeket kíván teremteni, biztosítva a megélhetést és a munkát a térségben lakók számára, építve a mezőgazdaságra, a helyi adottságokra, hagyományokra, turisztikai lehetőségeinkre. Megfelelő szolgáltatások biztosítását, az életminőség javítását, csökkentve és megállítva a nagyarányú elvándorlást a térségből.

### ***1.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja***

A gazdaságban végbemenő változások, a megváltozott körülmények és igények, a térségben kedvezőtlenül alakuló foglalkoztatási és demográfiai folyamatok, a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia nehéz értelmezése, HPME-inek duplikációja és más fejlesztési programokat érintő területei indokoltá tették a teljes stratégia felülvizsgálatát, a célok újragondolását és áttervezését, a szükségletek felmérését a jövőkép mihamarabbi elérése céljából.

### ***1.4 A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők***

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program Irányító Hatóságának 6/2011 (II.4.) számú közleményének megjelenését követően, mely lehetőséget biztosított az akciócsoportok számára Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájuk felülvizsgálására, megindultak a Felső-Tisza Völgye térségében az ehhez a célhoz kapcsolódó szervezési folyamatok. A vidékfejlesztési egyesület a közlemény megjelenését követően rövid időn belül tájékoztatta a térség településeinek önkormányzatait a kínálgató lehetőségről, összeállt a lakossági felhívás tartalma, elektronikusan és nyomtatott verzióban is megküldésre kerültek a 31 település számára a megfelelő nyilvánosság biztosítása

céljából. A felhívás az egyesület saját honlapján kívül további másik három honlapon (Vásárosnamény város hivatalos honlapja, Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás honlapja, Keletimédia honlapja) is közzé lett téve. Az akciócsoporthoz a közösségi portálok adta lehetőségeivel is, ismerőseinek jelezte a felülvizsgálat adta lehetőségeit. A lakossági felhívás a Vásárosnaményi Televízió hirdetései között is olvasható volt a felülvizsgálat folyamatának lezárásáig.

2011. február 15-én az akciócsoporthoz megválasztotta a 9 fős tervezői csoportot biztosítva a szférák megfelelő arányát. Az indító megbeszélés meghívója elektronikusan és levél formátumban is kiküldésre került az egyesület tagjai számára hirdelve azt, hogy lehetőleg hozzanak leendő partnereket, akik szintén értesülhetnek a felülvizsgálatról és az abban való részvételről.

A térség három centrumra (Tiszakerecseny, Vásárosnamény, Tarpa) került felosztásra és ezeken a településeken tartottuk meg tájékoztató fórumainkat 2011. március 4-ig. A három fórumra közel 50 érdeklődő látogatott el, Tiszakerecsenyben 11 fő, Vásárosnaményban 21 fő, Tarpán pedig 19 fő érdeklődött a felülvizsgálat iránt. Összesen 22 projekt-ötlet adatlap érkezett vissza az egyesület munkaszervezetéhez, melyből 2 db-ot önkormányzatok nyújtottak be, 8 db-ot vállalkozások és 12 db-ot civil szervezetek.

### ***1.5 A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások***

A korábban megfogalmazódott fejlesztési célok a felülvizsgálat során is életképesnek bizonyultak. Új elképzelések nem érkeztek be, a korábban LHH és nem LHH területek miatti duplikált fejlesztési elképzelések egyszerűsödtek, a tartalmilag hasonló célok összevonásra kerültek.

A fejlesztési célok között szerepel továbbra is a helyi gazdaság- és turizmusfejlesztés, a helyi szolgáltatások és értékek fejlesztése, az életminőség javítása, a közösségfejlesztés, a határon belüli- és azon átnyúló fejlesztések.

## 2. Helyzetelemzés

### 2.1 A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

#### A térség általános jellemzői

A 31 településből álló Felső-Tisza Völgye térségben, 568 km<sup>2</sup> területen 35,237 fő él. A térség egyetlen városának, Vásárosnaménynak a lakossága 8,919 fő. Leginkább az aprófalvas, gyöngyszerű települések nagy száma a jellemző. Ez a kisfalvas településszerkezet nem teszi lehetővé a városi funkciók szóródását, emiatt vidéki forgalmat lebonyolító vonzás-központként alakult ki Vásárosnamény mai helyzete. A Bereg gazdasági, társadalmi helyzetét tekintve messze elmarad az országos átlagtól, a nagyarányú munkanélküliség, a halmozottan hátrányos helyzetűek magas aránya és az időskorúak növekvő aránya miatt a helyi önkormányzatoknak jelentős szociális költségvetési kiadásokkal kell számolnia, ami az esetleges fejlesztésektől vonja el a forrásokat. Az önkormányzatoknak a gazdaságilag elmaradott térségben - Vásárosnamény kivételével - minimális iparüzési adó beszedésre nyílik lehetőségük. Az önkormányzati fejlesztések többnyire kimerülnek a középületek, közintézmények felújításában és fenntartásában, illetve a vonalas infrastruktúra fejlesztésében, a településkép javításában. Pályázati támogatások nélkül azonban ez is nehezen valósítható meg, bár sok esetben a pályázathoz szükséges saját forrás biztosítása is olykor nagy problémát jelent. A térség területén inkább a mezőgazdasági jelleg dominál, ipara nem túl jelentős. Az ipar területén a mezőgazdasági termékek késztermékké történő feldolgozása lehetne az egyik olyan ágazat, amire a fellendülés alapozható.

A térség egyedi történelmi és néprajzi hagyományainak köszönhetően a tradíciókhoz kapcsolódó rendezvények lebonyolítására alkalmas terület. A térség kulturális örökségének ápolásáért a helyi önkormányzatok is egyre többet tesznek, így folyamatosan növekszik a hagyományőrző céllal megtartott rendezvények száma. Ezek közé sorolható az 1965 óta Vásárosnaményban rendezett Beregi Ünnepi Hét kulturális programsorozata és az 1963 óta évente június végén megrendezésre kerülő Nemzetközi Fafaragó Tábor. A július végén, augusztus elején megrendezésre kerülő rendezvénysorozat, a "Jeles Napok a Beregben" egyre több vendéget csábít. A községi hagyományőrző rendezvények között kiemelkedő a beregdaróci "Kenderes Napok" és a tarpai "Kuruc Fesztivál". A már hagyományosan megrendezésre kerülő ünnepeket a Beregfeszt – Egy szelet Kelet elnevezésű rendezvénysorozat foglalta magába 2010-ben a Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás által benyújtott LEADER-pályázat, mely 22,3 millió Ft támogatási összegből valósít meg rendezvényeket a térség 15 településén.

A térségben az idegenforgalomban rejlő lehetőségek igen jelentősek, a gazdag hagyományok megfelelő marketingjével, programcsomagok, túraútvonalak összeállításával és ajánlásával a turizmus húzóágazat lehet. Tudományos elemzések, piaci tapasztalatok bizonyítják azoknak az őshonos növény-, és állatfajoknak létjogosultságát, amelyekre az akciócsoport gazdasági programja építhető. Az említettek alapján olyan élelmiszerek készíthetők, amelyekre beltartalmi értékeik alapján hazai és külpiazi értékesítési stratégiák építhetők. A hely szelleme által biztosított kohézió, szinergia és ismertség felhasználásával termékeink valódi piacképes hungarikummokká fejleszthetők. Összességében megállapítható az, hogy a hely szelleme megragadható a térség egyedülálló természeti értékeiben, ebből eredeztethető gazdálkodási módokban és az elmúlt évszázadok során kialakult vagy kialakított termékekben és kultúrtáji elemekben.

## **A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok**

A Felső-Tisza Völgye térségébe tartozó települések két kistájon találhatóak. 19 település és Vásárosnamény gergelyiugornyai része a Bereghez, míg a többi település a Nyírséghez tartozik. A Bereg felszínét legnagyobb részét egészen fiatal öntésagyagok és öntésiszapok borítják, termékenységük a kis tápanyagtőke miatt igen gyenge. A Nyírségi oldal sem rendelkezik jó minőségű földekkel, laza szerkezetű homoktalajok a jellemzőek. A sajátos földrajzi és vízrajzi helyzetnek köszönhetően a Beregben igen sajátos, mozaikos tájszerkezet alakult ki az évezredek folyamán. Az itt található biodiverzitás fenntartásának megőrzése fontos feladat, mely megmutatkozik abban is, hogy a Beregben igen magas a védett területek és a Natura 2000 védetség alatt álló területek aránya. Az itt található lápok és az erdők egy része fokozottan védett terület, jelentős a bennük élő fokozottan védett és védett növény- és állatfajok száma. A nyírségi oldalon a védett területek kiterjedése szinte csak a Tisza hullámterére korlátozódik. A Tisza hullámtere az egész szakaszon Ramsari védetségű terület, igen értékes maradványerdőkkel és szentély jellegű holtágakkal. A Beregben a hagyományos állattartás és gyepgazdálkodás igen sok helyen értékes füves élőhely kialakulásához vezetett, melyeken számos, csak ezekre a területekre jellemző növény- és állatfaj fordul elő. A füves térségek csökkenő darabjainak nagy része enyhén szikesedő nedves legelő, fűszáraz kaszáló, azonban helyenként erdőssztyepp jellegű foltokra is rábukkanhatunk. A legelők nagy része az alulhasznosítás következtében erőteljes cserjésedésnek és gyomosodásnak indult, ami nem kedvező a legelő és a füves élőhelyekhez kötődő növény- és állattársulások életében, ráadásul a Tisza szabályozása és a folyamatos belvízelvezetés következtében a gyepek vízellátása rosszabb, így hozamuk kevesebb a szabályozás előttiéhez képest, így a szárazságkedvelő gyomfajok terjedtek el. A legelők növény- és állattársulása természetvédelmi szempontból nagyon jelentős a különleges és gazdag biodiverzitása miatt. Az itt található talajok alacsony termőképességük a legtöbb kultúrnövény számára, illetve igen nagy ráfordítást igényelnek a szántóföldi művelés során. Viszont erdőnek, fűszáraz kaszálónak kiválóak most is, és ez fokozható rendszeres vízpótlással. A nyírségben elsősorban a gyümölcsstermesztés és a szántóföldi gazdálkodás volt a jellemző, az utóbbi időben azonban itt is előtérbe kerültek az erdőszítések. A Bereg gazdasága nagy változásokon ment keresztül. A hajdani vízből időnkben a hagyományos tájhasználat elemeit alkalmazták igen eredményesen, majd az intenzív technológiákat alkalmazták, kevesebb sikerrel. A vízhiány nem csak a természetvédelem számára jelent problémát, hanem a térség gazdaságát is nehéz helyzet elé állítja. A területen található vízfolyások – a belvízelvezető rendszer részeként - azt a célt szolgálják, hogy a lehető leghamarabb levezessék a vizet, csökkentve a talajvíz mennyiségét.

## **Demográfiai helyzet**

A 31 településből álló Felső-Tisza Völgye térségben, 568 km<sup>2</sup> területen, a megye lakosságának 5,5%-a, azaz 35,2 ezer fő él. Ez az adat 975 fővel kevesebb, mint a HVS első tervezésénél felmért lakosságszám. A roma kisebbség aránya közel 20%. Népsűrűsége alacsonyabb a megyei átlagnál, 62 fő/km<sup>2</sup>. A térség egyetlen városa Vásárosnamény, melynek a HVS tervezésénél még 9,193 fő lakosa volt, de mára ez az adat 8,919 főre változott, ez az adat 274 fővel kevesebb az előzőnél. A körzeten belül igen nagy szóródás tapasztalható az egységnyi területre vetített népességszámban, a települések kétharmadában 20-60 fő jut egy km<sup>2</sup>-re. A térség három legsűrűbben lakott települése Vásárosnamény, Nagyvarsány és Aranyosapáti. A térséget hosszú évek óta kedvezőtlen demográfiai folyamatok jellemzik. A folyamatos természetes fogyás és a vándorlási veszteség következtében lakóinak száma csökken, a korösszetétel folyamatosan romlik. Az utóbbi években tapasztalt elvándorlások a népesség csökkenésén túlmenően negatívan hatottak a népesség természetes szaporodására, mely országosan is súlyos problémát jelent. A település-együttes korösszetétele az állandó népesség alapján kedvezőtlenebb a megyei átlagnál. A gyermekkorúak aránya a megyeinél nagyobb, viszont az időseké, amely szintén meghaladja a megyei átlagot - az aktív korúak rovására. A települések felében az előregedés még nagyobb mértékű. A munkanélküliséggel összefüggő

elvándorlások nagymértékben csökkentették a népesség számát, másrészt rontották a korösszetételt. A térség népességének csökkenése alapvetően összefügg a térség eltartó képességének romlásával. A 2010 év végén nyilvántartott munkanélküliek száma 4,7 ezer főt tett ki, 62%-uk már több mint fél éve szerepel a regiszterekben. Jövedelempótló támogatásra 2,5 ezren voltak jogosultak. A munkanélküliség mértéke tartósan a legmagasabbak között van, jelentős részét a kisebbség teszi ki, 2010. decemberben 15,5 % volt a vásárosnaményi munkaerő-piaci körzetben. A regisztrált munkanélküliek 7,7 %-a alapfokú végzettséggel sem rendelkezik, míg 43,8 %-a alapfokú iskolai végzettséggel, 25,9 %-a szakmunkás bizonyítvánnyal – szakiskolai végzettséggel 1,2 %-a bír, 10,6 %-a érettségivel, 1,9 %-a pedig felsőfokú végzettséggel rendelkezett, ebből a kisebbség iskolázottsága minimális. A születések számának csökkenése és a magas halandóság miatt a kilencvenes években a természetes szaporodás tovább lassult, s 2005-ben a születések-halálozások egyenlege már negatív eredményt mutatott és az elmúlt években ez a tendencia tovább romlott. A vándorlási mérleg szerinti nagyobb arányú népmozgás alapvetően kistérségen belüli lakóhely változtatást jelent. A térség egyik legsúlyosabb demográfiai problémáját a roma lakosság jelenti. 2008 februárjában a roma lakosság körében elvégzett kérdőíves felmérés tanúsága szerint ez a réteg fő problémának a munkalehetőség hiányát jelölte meg. A korábbi felmérésekből és a személyes tapasztalatokból már korábban is kiderült a roma lakosság LEADER-programunk iránti motivációjának gyengesége és ez a tendencia az eltelt időszakban sem javult. Az előző tervezésben és a jelenlegi felülvizsgálatban is az esélyegyenlőség ennek a rétegnek is biztosított volt, de a nyilvánosság maximális biztosítása mellett sem sikerült felkelteni érdeklődésüket, motiváltságukat növelni. A működési szervezetünkben továbbra is kiemelt figyelemmel és infrastrukturális háttérrel kerül támogatásra a roma lakosság LEADER-program számára is elengedhetetlen motiválása és integrálása.

## **Gazdasági környezet**

Az egyik legfontosabb problémánk az, hogy térségünkben kiemelkedően magas a munkanélküliség, ami komoly feladatot jelent a szociálpolitikában is. A megye és a térség munkaerőpiacát a 90-es évtizedben a recesszióval és a gazdasági átrendeződéssel párhuzamosan a munkanélküliség tömegessé válása, az elhelyezkedési lehetőségek beszűkülése, a foglalkoztatási problémák tartóssá válása jellemezte leginkább. Az 1990-es években az általános gazdasági visszaesés közepette bezárásra kerülő ipari nagyüzemek és a felbomló, átalakuló tsz-ek tömegével szabadultak meg a feleslegessé váló munkaerőtől. A falusi térségekben mindezzel együtt a tsz-ek széthullása volt a munkanélküliség fő tényezője, hiszen sok helyen a tsz volt az egyetlen foglalkoztató, így annak megszűntével az újra elhelyezkedésre alig maradt esély.

Sajnálatos módon ez a folyamat napjainkban is megfigyelhető, hiszen a szociálpolitika kiadásait egyre növeli a térségben a kedvezőtlen demográfiai helyzet és ennek tényét a gazdasági válság csak súlyosbította és elmélyítette. A kedvezőtlen demográfiai helyzetet egyrészt a munkanélküliség miatt a leszakadó területek elnéptelenedése, másrészt a képzett munkaképes korú szakemberek elvándorlása okozza. Az öregkorúak aránya így a településeken növekszik és az aktív dolgozókhöz viszonyítva magas az eltartottak aránya. Ennek a folyamatnak az eredményeként a halmozottan hátrányos helyzetű rétegek szociális válsága tovább mélyül. Külön gondot okoz a térségnek, hogy magas a halmozottan hátrányos helyzetű roma etnikum aránya. A megyében kb. 70 ezer roma él, ami a lakónépesség 12%-át jelenti.

A LEADER-program korábbi és további célja is az, hogy olyan közreműködés alakuljon ki az önkormányzatok, a civilek, a vállalkozások, és a munkaügyi központ között, ami a térségben keletkező igényeket, lehetőségeket, információkat, minél nagyobb mértékben tudja továbbítani a társadalom különböző rétegei felé.

Az oktatás feladata a megszerzett tudással felvértezett szakemberekkel kiszolgálni a munkaerő-piaci igényeket, illetve a képzés során nem az átlagos munkaerőpiac irányába kell a hangsúlyt tenni, hanem sokkal inkább olyan helyi boldogulást elősegítő programok kidolgozására, amik elősegítik a helybemaradást, növelik a vállalkozó kedvet és javul a hátrányos helyzetű rétegek munkához jutása.

A képzési program modulokból épül fel, így a társadalmi és a gazdasági igények függvényében egyre magasabb fokú képzettség és készségfejlesztés válik lehetővé, a meglévő adottságok figyelembevételével. Ez az identitástudat erősítését és az egyre magasabb fokú hozzáadott érték előállításához való hozzájárulást biztosítja.

A távolabbi cél társadalom formálása az ökológiai természeti élettér megtartása mellett a 21. század elvárásainak megfelelése. Harmónia és az egyensúly megteremtése a modern és régi kultúrák összekapcsolásával.

A vállalkozások egyharmada, illetve a jogi személyiség nélküli társaságok közel fele a térség központjában Vásárosnaményban találhatóak. A városon kívül a kistelepüléseken kevés létszámot foglalkoztató vállalkozások működnek, itt az egyéni vállalkozási forma dominál.

A vállalkozások száma csaknem minden vállalkozási forma esetében elmarad a megyei átlagtól. Az elmaradás mértéke leginkább a jogi személyiség nélküli társaságok esetében mutatja legnagyobb eltérést, ahol a tízezer lakosra jutó piaci szereplők száma tekintetében a megyei átlag felét sem éri el.

A térségi vállalkozások többsége kisvállalkozás, ahol a foglalkoztatottak száma nem haladja meg a 10-20 főt. A jogi személyiségű társaságok esetében a vállalkozások héttizede nem foglalkoztat többet tíz főnél, 300-nál több dolgozóval rendelkező társaság, pedig csak egy működik a térségben.

Ami a vállalkozások ágazati megoszlását illeti, a körzetben az ágazatok zöme megtalálható. Meg kell említeni, hogy ezen a területen inkább a mezőgazdasági jelleg dominál, ipara nem túl jelentős.

A Felső-Tisza Völgye térségben igen nagyszámú szakképzetlen munkaerő aránya, ezért a vállalkozások szempontjából a betanított munkahelyi forma lenne a foglalkoztatás szempontjából a legmegfelelőbb. Azonban részben a korábbi gazdaságpolitikai döntéseknek, a gazdasági válságnak másrészt az infrastruktúra hiányosságainak köszönhetően, ebben a térségben ilyen jellegű munkát profitorientáltan nem lehet biztosítani. Ezért elsősorban a természet-közeli, hagyományokat megőrző turizmus fejlesztése, a mezőgazdasági tájtermékek (szilva, alma, méz, dió stb.) feldolgozás szintjének a növelése, illetve térségre jellemző hungarikum minőséget garantáló termékek előállítása lehet az irányadó.

Esélyegyenlőségi elvek figyelembe vételével a térség roma és női lakossága aktívan kiveheti a részét mind a természetben, mind a feldolgozásban, még akkor is, ha az átlagosnál alacsonyabb képzettségekkel rendelkeznek. LEADER-programunkban az oktatás területére továbbra is jelentős forrásokat kívánunk allokálni, bár az előző kiírás nem hozta a korábban elvárt eredményeket. Képzési céljaink között szerepel az általános képesség és készség fejlesztése ezekenél a rétegeknél, illetve a kézműipari tevékenységre alkalmas egyéneknél a szakmai képesítésen túl személyes motivációt is kívánunk biztosítani. A térségben prioritást kell biztosítani a vállalkozások fejlődésének támogatását illetően a nagyobb létszámú településeknek, ahol a kis centrumok létrehozásával, és megfelelő képzési formákkal egy adott vállalkozás működéséhez szükséges munkaerőt a legkevesebb utaztatással garantáltan biztosítani lehessen. A helyi mezőgazdasági vállalkozások a vidék megtartó képességének növeléséhez nagymértékben hozzá tudnak járulni, megfelelő vállalkozói hajlam meglétével, az évszázadok alatt megszerzett szaktudással és a piac által sugallt igények összekapcsolódásával.

A mikrovállalkozások szempontjából a tőkeszegénység és gazdasági válság hatásai gátolják a jó elképzelések továbbfejlesztését, ezért célszerű továbbra is az olyan vállalkozások támogatását preferálni, ahol a hozzáadott érték tovább tudja csökkenteni a térség hátrányos helyzetének megítélését.



## Társadalmi környezet

Hazánk egész területére jellemző az utóbbi években, hogy a non-profit szervezetek mennyisége, működési köre és területe egyre nagyobb számban és mértékben jelenik meg a társadalom minden területén. Így ezen szervezetek iránt folyamatosan erősödő érdeklődés tapasztalható a hétköznapi emberek részéről is.

Sajnálatos módon a térségben az a fajta aktív civil részvétel, amelyre a terület- és vidékfejlesztési szakirodalom gyakorta hivatkozik, kevésbé figyelhető meg. Annak ellenére, hogy a bejegyzett civil szervezetek száma jelentős, ezek jelentős része vagy zárt közösségeket alkotó vadász, illetve horgász egyesület, vagy országosan bejegyzett szervezeteknek a helyi szervezetei (pl.: polgárőr egyesületek). A térségben lévő hátrányos rétegeket képviselő szervezetek létszáma igen kevés, tevékenységük csak kevésbé érzékelhető!

A legaktívabb tevékenységet a kulturális és idegenforgalmi célú egyesületek végzik. Ezek a helyi rendezvények szervezése során képesek lehetnek a lakosság aktív részvételét is elérni a programokon. Emellett előfordulnak egyéb céllal bejegyzett non-profit szervezetek is (pl.: környezetvédelmi, ifjúsági stb.)

A civil szervezetek közötti együttműködés nem tekinthető rendszeresnek, alapvetően egymástól elszigetelten, kis költségvetéssel működnek. A helyi önkormányzat döntéseiben az érdekérvényesítő tevékenységük gyakorlatilag még elhanyagolható.

Elmondható viszont az a pozitív tendencia, hogy a térségen belül is fokozódik az igény a helyi szinten történő együttműködésre, hiszen a szervezetek egyetértenek abban, hogy ahhoz, hogy egy országos szintű összefogás jöhessen létre elsősorban helyi, illetve regionális területen kell biztos és hatékony alapokra helyezni az együttműködést, egymás segítségét, sőt sok szempontból főként egymás megismerését.

Nem egyszerű azonban egy régió szervezeteit összefogni olyan formában, hogy a szervezetek mindegyikénél más és más igények, működési normák, szükségletek merülnek fel. Találni kell olyan közös érdeket, amely mindegyik civil szervezet számára egyformán fontossá és jelentőssé válhat.

A Felső-Tisza Völgye térség területén található civil szervezetek esetében első és meghatározó lehet, a hatékony információhoz jutás, illetve az információk jelentősége és hatása az adott szervezet életére, működési területére. Ezért fontos a civil szervezetek bevonásával egy megfelelő hálózati rendszer kiépítése, továbbá a szervezetek feladatai között kell szerepelni térségben élők identitás tudatának és önértékelésének visszabilentése a vidéki élet élhetőségének bemutatásával.

A fejlesztések társadalmiasítására a fiatal eredetű civil szervezetek által képviselt lehetőségek mellett nélkülözhetetlen figyelembe venni a közösségek meglévő struktúráinak belülről való átforgatásának lehetőségeit is. A térségre jellemző közösségi háló (szociometria) képe ugyanis egyáltalán nem egymástól elszigetelten élő (atomizált) emberek tömegét mutatja, mint a városiasabb területeken. Kifejezetten erős, intenzív társadalmi kohézió jellemzi a lakosság egymással való kapcsolatát, a településeken belül, sőt a települések között is. Mindez a kis közösségekben jelentős súllyal fennmaradt családi kapcsolatokon túl a történelmi egyházak jelenlétének, tevékenységének és helyileg, térségileg jelentős társadalmi súlyából táplálkozik. A történelmi egyházak évszázados háttérrel, generációk sorára visszanyúló beágyazottsággal bírnak. A térségben közülük a református egyház van jelen a legnagyobb arányban. Tevékenységük a fiattól az idős generációkig minden korcsoportot átfog. A családi események során az egyház szolgálata kiemelkedő jelentőséggel bír az emberek életében. A vidékfejlesztés szempontjából működésük a civil szervezetek köréhez áll a legközelebb. Az 1989-es rendszerváltás során helyzetük, lehetőségeik alapvetően megváltoztak. Az azóta eltelt időben a társadalmi élet különböző területein léptek az újbóli szerepvállalás útjára. Bár a közélet területéről való visszaszorítottság hosszú évtizedei után a váltás – ahogy a politikában – úgy számukra sem megy azonnal. Az utóbbi években egyre aktívabban kapcsolódtak be a vidékfejlesztés programjaiba. Munkájukkal, szakmaiságukkal támogatták és várhatóan a jövőben is támogatni fogják a LEADER típusú kezdeményezéseket. Közösség-szervező, helyi kultúrát erősítő tevékenységük, fejlesztési

elképzeléseik programunk számára fontos jelentőséggel bír. Társadalmi potenciáljuk mobilizálása a térség fejlesztése szempontjából nagy lehetőségeket rejt magában.

Programunk előző kiírásában is támogatta a civil szervezetek kisebb léptékű fejlesztéseit, rendezvényeken való megjelenéseiket és ez a célunk a következő kiírásban sem változik. A kisértékű fejlesztéseknek köszönhetően várhatóan olyan programok-rendezvények szervezése és infrastrukturális fejlesztések valósulnak meg, melyek megismertetik a civil társadalom fontosságát, jelentőségét a Felső-Tisza Völgye térségében. Reményeink szerint a térség civil szervezetei és egyházai a jövőben sokkal eredményesebben vesznek részt a LEADER-programban és más Európai Unió programokban és ezek által is elősegítik a térségben élő lakosság megismertetését a LEADER és más Európai Unió programok kínálta lehetőségekkel.

## ***2.2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség***

A Felső-Tisza Völgye HACS Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának tervezésekor, a megvalósítás alatt és a felülvizsgálat során is igyekezett a legszélesebb körű kapcsolatot kialakítani a szférák képviselőivel, ápolni a már meglévő kapcsolatait. A tervezés során minden szféra megkeresésre került, igényeik, elképzeléseik, véleményeik beépítésre kerültek a készülő stratégiába. A tervezési időszakban magas érdeklődés és nagy aktivitás volt a jellemző, minden tagozat igyekezett maximálisan részt venni a munkálatokban. A kezdeti aktivitást egy csökkenő érdeklődési tendencia jellemezte, melynek hatásai a felülvizsgálat során is érezhetőek. Az egyesületünk megalakulása előtt közel 130 fő vett részt aktívan a stratégiánk kezdeti lépéseiben, majd 67 szervezet alapította meg az akciócsoportra épülő vidékfejlesztési egyesületet. A HVS-hez kapcsolódó pályázati rendszer, a gazdasági helyzet romlása, a jelentkező nehézségi körülmények további érdeklődőknek az elvesztését okozták. Több szervezet is képtelen befizetni az egyesület által meghatározott éves tagdíját, melynek mértéke így is rendkívül szerény, inkább a tagság visszamondásának lehetőségét választják. A HVS felülvizsgálatakor egyesületünk 62 taggal működik, melyek egy része már a pályázati kiírásokat követően passzivitásba fordult. Ez nagy nehézséget okoz az egyesület számára, mert a közgyűlések alkalmával nehéz biztosítani a határozatképességet. Az egyesület tagjai között létrejött egy aktív „mag”, melyek bizván a program sikerességében folytatják a megkezdett munkálatokat.

A stratégiával kapcsolatos feladatokban az egyesület a térség önkormányzataira számít a legjobban és a legeredményesebb-legerősebb együttműködést ez a tagozat biztosította, biztosítja. Az önkormányzatok biztosítják a sikeres utat és kapcsolatot a településeiken működő vállalkozásokhoz és az aktívan működő civil szervezetekhez. A gyors és a biztos információ-átadásnak jelenleg ez a terjedési útja a térségben. Az elmúlt időszakban azonban több vállalkozással és civil szervezettel is önálló kapcsolattá fejlődött az együttműködés, melynek tendenciáját az egyesület az elkövetkezőkben is fejleszteni-növelni szeretné. A térségben mind a 31 működő önkormányzattal eredményes és jó kapcsolatot ápol a HACS. Jelentősebb rendezvények, programok esetében mindig meghívás érkezik az önkormányzatok részéről és igénylik a HACS jelenlétét ezeken az eseményeken. A rendezvényeken túl fejlesztési elképzeléseikkel, pályázati kiírásokkal és az ezekkel kapcsolatos segítségnyújtásra alapozva keresik fel az egyesületet. Több más Európai Unió és hazai forrású pályázati lehetőségre is felkérés érkezett, miszerint a HACS támogatást nem igénylő partnerként erősítse a fejlesztési elképzeléseket.

A vállalkozásokkal kapcsolatos együttműködést kevésbé jellemzi ekkora eredményesség. A vállalkozásokkal kapcsolatos együttműködés főleg a sikerorientáltság jellemzi, aktivitásuk és együttműködési szokásaik főleg a kiírásokat megelőzően növekedik. A megkeresések számai is döntően ezekre az időszakokra koncentrálódnak. A HACS a jövőben is növelni szeretné a gazdasági tagozattal együttműködéseinek számát és minőségét, érdeklődésüket és motiváltságukat megtartani – szinten tartani szeretnénk a kiírások közötti időszakokban is. Lehetőségeket és eredményesebb együttműködést várunk az esetlegesen kialakuló érdekvédő-szervezetekkel, melynek jelei már mutatkoznak és ez már kétirányú együttműködést biztosítana az elkövetkezőkben. A térségben több turisztikai szolgáltató is egyesületekbe tömörül és ezeknek az egyesületeknek a megszólítása

eredményesebb, mintha önállóan minden szolgáltató megkeresésre kerülne. A HACS által szolgáltatott információk így gyorsabban érnek el az érintettekhez és az információk visszaáramlása is lényegesen eredményesebb.

Civil szervezetek közül a térségben működő egyházakkal sikerült eredményes kapcsolatokat kiépíteni, hozzáállásukkal, munkájukkal, aktivitásukkal sokat segítettek és segítik jelenleg is a HACS munkáját. A HVS felülvizsgálásának munkálataiban jelenleg is nagy szerepet vállaltak, jelen vannak az egyesület elnökségében, döntőbizottságában és a tervezői csoportban is. Munkájukkal igyekeznek megteremteni a különböző bizottságokban megfelelő egyensúlyokat és így eredményesen képviselik a civil tagozatot. A vidékfejlesztési egyesület megalakításakor, az egyesület elnökségének megválasztásánál, a különböző bizottságok felállításánál a HACS mindig igyekezett odafigyelni az egyébként kényes arányokra, hogy lehetőleg bármely tagozat érdekei ne jelentkezzenek túlsúlyban és esetlegesen más kevésbé képviselt tagozat lássa ennek kárát.

A HACS az elkövetkezőkben is növelni szeretné partnereinek, együttműködéseinek a számát és a jövőben még nagyobb hangsúlyt kíván fektetni erre a célra. A térségre egyébként jellemző az érdeklődés hiánya, az alulmotiváltság és a fejlesztési programok iránti csaldóttóság, de a HVS megfelelő felülvizsgálásával, a célterületek pontos meghatározásával véleményünk szerint javítani lehet ezen a hiányosságon.

### ***2.3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése***

A Felső-Tisza Völgye HACS munkaszervezete 2009-ben 11 intézkedést tudott meghirdetni a térségben a LEADER-program keretében. Az intézkedések közül két vállalkozási alapút, két közösségi célút, két rendezvény típusút, egy képzési célút, két térségen belüli együttműködésút és két térségek közötti és nemzetközi együttműködésút hirdettünk meg 356 millió Ft keret erejéig. Kérelmeket hat intézkedés keretein belül nyújtottak be, összesen 22 darabot, 157 millió Ft-os igénnyel. Vállalkozás alapú intézkedésre összesen 6 kérelem érkezett be, melyeket önkormányzatok és egyéni vállalkozók nyújtottak be összesen 31 millió Ft-ot meghaladó igénnyel. A HACS Döntéshozó Bizottsága négy kérelem esetében nyújtott támogatást és így összesen 26,4 millió Ft támogatást hagyott jóvá a kérelmezőknek. A vállalkozás alapú fejlesztési intézkedés a turisztikai célú fejlesztéseket célozta meg és az ehhez kapcsolódó igényeket kívánta támogatni a kiírások szerint. Ifjúsági rendezvények lebonyolítására összesen három kérelem érkezett be a munkaszervezethez, közel 72 millió Ft-os igénnyel, melyeket két egyesület és egy önkormányzat nyújtott be a HACS területéről. A kérelmek elbírálásánál a döntéshozók a kérelmek minőségét és tartalmát nem találták megfelelőnek, az igényelt költségeket eltúlzottaknak ítélték, így ezen az intézkedésen belül nem került támogatásra kérelmező. Térségek közötti és nemzetközi együttműködésre, melynek célja az együttműködés szélesítése volt a történelmi Bereg megyében, összesen négy kérelem érkezett be, melyeket önkormányzatok, egyesület és egy kft nyújtott be 17,8 millió Ft-os igénnyel. A Döntéshozó Bizottságot ez az intézkedés osztotta meg a legjobban és ebben az intézkedésben volt a legnehezebb meghozni a végleges döntést. Az eredményes döntés érdekében összegátcsoportosításokra is sor került intézkedések között és ennek eredményeképpen minden beérkezett kérelem támogatásra került. A HACS által második rendezvény alapú intézkedésének célja a népi kulturális és gasztronómiai hagyományokra épülő rendezvények megvalósításának a támogatása volt. Az intézkedésre összesen két kérelem érkezett be, közel 2 millió Ft-os igényelt összeggel, melyeket egyesületek nyújtottak be a HACS munkaszervezetéhez. Mindkét kérelem esetében a megvalósítani kívánt célokat megfelelőnek ítélték a döntéshozók és így a kérelmek támogatást élvezhettek a döntéshozók részéről. Térségen belüli együttműködés keretein belül a marketing-kommunikációs tevékenységeket, az arculatformálást kívánta támogatni az akciócsoport. A meghirdetett intézkedésre csak egy kérelem érkezett be, de a fejlesztés a térség 15 települését fogta össze az eredményesség céljából. A kérelmet a kistérségi társulás nyújtotta be a HACS munkaszervezetéhez 22,3 millió Ft-os igényelt összeggel. A társulás a Beregfeszt – Egy szelet Kelet című rendezvénysorozatát kívánja megvalósítani a térségben az intézkedés keretein belül. 2010-ben is kerültek megszervezésre rendezvények, melyek a valódi összefogást mutatták be

a rendezvények keretein belül. A rendezvényeket mindhárom szféra együttes munkájával tették sikeressé és egyben nevezetessé a térségen belül és annak határain kívül is. A rendezvénysorozat további részei az idei év során kerülnek lebonyolításra, várhatóan az előzőek sikerességét örökölve. A térség HVS-ben nagy hangsúlyt kapnak a történelmi jelentőséggel is bíró egyházak, több HPME is foglalkozik a történelmi múltra építhető fejlesztésekkel. Térségen belüli együttműködések keretében a HACS össze kívánta fogni a térség egyházait és egy egységes, vonzó arculatot kívánt teremteni az egyházak számára, ezzel is kiegészítvén a turisztikailag egyébként is színes, gazdag palettát. Két egyesület vállalta azt, hogy kiadványokkal és más arculatformálási lehetőségekkel mutatja be a térség egyházait és ezzel is vonzóbbá teszi az idegenforgalom számára a térséget. A Döntéshozó Bizottság közel 12 millió Ft-os támogatást hagyott jóvá az intézkedésre. Képzési célú intézkedésre is érkeztek be kérelmek, de a feldolgozás során sajnálatos módon elutasításra kerültek hiányosságok miatt.

Vállalkozási alapú intézkedés keretén belül került meghirdetésre a helyi termékek elsődleges feldolgozását bemutató látványüzemek kialakítását megcélzó elképzelés, de sajnálatosan erre nem érkeztek be kérelmek. Az akciócsoport a HVS tervezésénél részletesen tanulmányozta a helyi termékek feldolgozásával kapcsolatos igényeket-elképzeléseket, ezért a munkaszervezet a kérelmezési időszak lezárását követően érthetetlenül fogadta az intézkedéssel kapcsolatos érdeklődés hiányát. A nevezett célterület esetében szilárdan együttműködésen alapuló fejlesztéseket kívánt támogatni a térség és ezzel, illetve a beadási idő rövidségével magyarázza az akciócsoport a kialakult végeredményt. A célterület megfelelő átgondolásával és átdolgozásával ismételen meg kívánja hirdetni a térség a következő időszakban ezt a fejlesztendő célt. Hasonló érdeklődési hiány jellemezte a közösségi célú intézkedésünket is, mely a kézműipari tevékenységeket bemutató látványműhelyek fejlesztését, kialakítását célozta meg. A célterület esetében szintén összefonódó összefogásokat és együttműködések kívánt támogatni a térség és ebben az esetben is az idő rövidségét, a kialakult együttműködések hiányát, az önkormányzatok forráshiányát és a kialakult gazdasági helyzetet okolja az akciócsoport. A felülvizsgálat során beérkező projekt-ötletek megerősítik a meghirdetett célterület fontosságát, így a célterület felülvizsgálatával és átdolgozásával várhatóan nagyobb érdeklődés fog mutatkozni az elkövetkezőkben. A HVS elkészítésekor a térség nagy hangsúlyt helyezett a civil szféra támogatására, fejlesztésére és motiválására és továbbra is elképzelhetetlen a LEADER-program sikeressége az említett szféra jelenléte és aktivitása nélkül. Ezzel a céllal került meghirdetésre az előző időszakban a hagyományokat ápoló civil közösségek támogatása elnevezésű célterületünk, mely sajnálatosan nem keltette fel a térségben működő civil egyesületek érdeklődését. Aktivitásuk ellenben nem lebecsülendő, hisz a meghirdetett többi célterületre több egyesület is támogatáshoz jutott. A kisebb hagyományokat ápoló civil közösségek csak komoly nehézségek árán tudnak részt venni hazai- és Európai Unió pályázatokon. Gondot jelent számukra az utólagos finanszírozás, a fejlesztések kezdeti lépéseinek a megfinanszírozása, az esetleges kifizetési problémák pedig a teljes fennmaradásukat veszélyezteti. A térség a kis értékű fejlesztésekben lát némi megoldást arra, hogy további civil közösségek is részt vegyenek a LEADER-programban, illetve az együttműködések további fejlődésével esetlegesen más szférákkal együtt juthatnak támogatásokhoz, valósíthatnak meg fejlesztéseket.

A HVS felülvizsgálatával az akciócsoport továbbra is a vállalkozások fejlesztésében, a civil közösségek motiválásában, a képzések fejlesztésében és a szférák közötti együttműködések kialakításában és fejlesztésében látja a legnagyobb kihívást. A III. tengely intézkedéseinek első- és második kiírását és az első LEADER-program meghirdetését követően megmutatkoztak a térség erősségei és gyengeségei is. A turisztikai célú fejlesztések abszolút előnyt és maximális érdeklődést élveznek, hisz a III. tengelyhez kapcsolódó első körös kiírás során már lekötésre került a teljes forrás és a LEADER-programban is ez a célterület váltotta ki a legnagyobb érdeklődést. Jelentős érdeklődés érkezett az önkormányzatok és az egyházak részéről a falumegújítási és vidéki örökség fejlesztéseivel kapcsolatosan is. A mikrovállalkozások fejlesztése területén azonban komoly hiányosságai vannak a térségben és erre továbbra is igen nagy hangsúlyt kell fektetnie az akciócsoportnak a LEADER-programban.

## ***2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága***

A Felső-Tisza Völgye HACS HVS tervezését és elfogadását követően hazai- és nemzetközi szinten is egy súlyos gazdasági válság ment és megy végbe, melynek hatásai a III. tengely intézkedéseire is kapcsolódó első- és második körös kiírásainál és a térségi LEADER-program meghirdetésénél is jelentkeztek, jelentkeznek. A térségben több nagyobb foglalkoztató cég gazdaságos működése veszélybe került és így növekedett az elbocsátottak és a munkanélküliek száma. Az elvándorlás, ami komoly veszélye a térségnek fokozódott, a megélhetés lehetősége tovább szűkült a térségben. A tőkeszegény vállalkozásoknak további gazdasági nehézségekkel kellett szembenézniük az elmúlt években. A vállalkozások mellett az önkormányzatok anyagi helyzete sem javult ebben az időszakban. A hátrányos helyzetűek támogatása, az intézményeik fenntartása és működtetése szinte teljesen elvonja a fejlesztésektől a szükséges önerőt, veszélyezteti a folyamatban lévő fejlesztéseket és a további pályázati lehetőségeken való részvételüket. A kedvezőtlen gazdasági helyzettel párosult a LEADER-program kiírásával kapcsolatos nehézségek, a kérelmek kezelésének elnyúló határideje. A HVS tervezésénél az akkori elvárásoknak megfelelően minden körülményt átfogó, általánosságokban fogalmazó, minden fejlesztési elképzelésre kiterjedő stratégiát kellett alkotni. Az elkészült stratégia több ponton érinti az ÚMVP I. és II. tengelyét is és az Új Magyarország Fejlesztési Terv részeit is. Az elkészült stratégiát tovább bonyolítja a Felső-Tisza Völgye HACS esetében az LHH és nem LHH települések miatti duplikált HPME-k is, melynek ténye nem csak a fejlesztések iránt érdeklődőket zavarta össze, hanem a LEADER-célterületek meghirdetésénél olykor a HACS számára is nehézségeket okozott. Az általánosan és egyben széleskörűen megfogalmazott HPME-k a konkrét kiírásoknál jelentettek problémát, amikor a célterületek IH és az MVH egyeztetéseken mentek keresztül. A felsorolt nehézségek, a jelentkező problémák indokolják a térségi HVS felülvizsgálatát, átgondolását és a megváltozott körülményekhez való igazítását, biztosítva az érthetőségét, letisztultságát és egyértelműsített céljait.

## 2.5 SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Természeti adottságokban bővelkedő térség;</li> <li>• Nagy értéket képviselő szellemi, tárgyi, kulturális örökség;</li> <li>• Kiemelkedők a kulturális, építészeti, népi hagyományok;</li> <li>• Tradíciókhoz kapcsolódó rendezvények lebonyolításában meglévő hagyomány és alkalmasság;</li> <li>• Helyi termékek előállításában, azok feldolgozásában bővelkedő térség;</li> <li>• Néhány agrárterméknek országos hírű termelési tapasztalata és hagyománya van;</li> <li>• Felszíni és rétegvizekben való gazdagság, az öntözési lehetőségek szinte korlátlanok;</li> <li>• A térség földrajzi elhelyezkedése kedvező a kelet-nyugati együttműködések szempontjából;</li> <li>• Három ukrán-magyar határátkelőhely;</li> <li>• Nagy alma-feldolgozó kapacitás alakult ki;</li> <li>• A kérődző állatok tartásának természeti feltételei adottak;</li> <li>• A térség jelentős része a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet része;</li> <li>• Érzékeny Természeti Területek program mintaterülete a térség egy része;</li> <li>• A vonalas infrastruktúra hálózatok többsége jól kiépített;</li> <li>• A képezhető (átképezhető) munkaerő-állomány potenciálisan rendelkezésre áll;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alacsony szintű motiváltság, az országos átlaghoz képest gyengébb érdeklődés a fejlesztési programok iránt;</li> <li>• A szférák közötti együttműködések gyengesége, szinergiahatások hiánya;</li> <li>• Természeti katasztrófák (árvíz, belvíz) által veszélyeztetett térség;</li> <li>• Magas a gyenge minőségű (alacsony AK értékű) földterületek aránya;</li> <li>• A mezőgazdasági termelésnek alacsony a jövedelemtermelő képessége;</li> <li>• A mezőgazdasági termékek értékesítésének nem megfelelő a szervezetsége;</li> <li>• Alacsony a gazdasági fejlettség szintje;</li> <li>• A lakosság egészségi állapota az országosnál rosszabb, morális szintje alacsony;</li> <li>• Nem megfelelően kiépített ár- és belvízvédelmet szolgáló létesítmények;</li> <li>• Relatív nagy távolság a fejlett ipari centrumoktól, fizetőképes piacoktól;</li> <li>• Hiányos szennyvízhálózat és tisztító kapacitás;</li> <li>• A közösségi létesítmények állapota leromlott;</li> <li>• Egységes térségi marketing hiánya;</li> <li>• Funkcióvesztett közösségi létesítmények;</li> </ul>

Lehetőségek	Fenyegetések
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Minőségi élelmiszertermelésnek a természeti adottságai megvannak, ismeretekkel a lakosság jelentős része rendelkezik. Családi gazdálkodások száma, a helyben előállított minőségi termékek élömunka tartalma jelentős. Lehetőség van egyes termékek előállítására, bemutatására;</li> <li>• Növekszik a minőségi egyedi termékek, tájtermékek iránti kereslet;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• A fiatal értelmiség folyamatos elvándorlása a térségből, mely kedvezőtlen demográfiai hatásokat okoz;</li> <li>• Hátrányos helyzetűek magas aránya;</li> <li>• A foglalkoztatottság folyamatos csökkenése;</li> <li>• A LEADER program iránti csaldódottság;</li> <li>• Elhúzódó és rendkívül nehézkes pályázatkezelési rendszer a programon belül;</li> </ul>

- A gyümölcsstermesztésben és feldolgozásában rejlő lehetőségek;
- Kimagasló a Beregi térség turisztikai adottsága. Fejlesztésekkel jó eredmények érhetőek el a műemléki-, vallási-, természeti és gasztronómiai turizmus terén;
- A térség határ menti közelségéből adódó lehetőségek;
- Az autópályához kapcsolódó fejlesztések lehetősége;

- Az országos átlagnál alacsonyabb infrastrukturális adottságok;
- A turisták térségben töltött tartózkodási ideje rövid;
- A mezőgazdasági termelés hatékonysága és versenyképessége tovább romlik, növekszik a műveletlen területek aránya;

### **3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia**

#### ***3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe***

A Felső-Tisza Völgye térsége 2013-ig versenyképes lesz, helyi adottságokra – természeti értékekre és hagyományokra épülő gazdasági szerkezettel rendelkezik majd, amely megfelelő minőségű és mennyiségű munkahelyet és magas jövedelmet biztosít a térség lakosságának, így a foglalkoztatottak aránya magas lesz, a munkanélküliség alacsony szintű, megközelíti az országos átlagértékeket, csökken az elvándorlások száma és a helyi értelmiségi fiatal korosztály megtalálja céljait a térségen belül.

A térség a mezőgazdaságban még mindig fontos szerepet tölt majd be, a helyi adottságokra, hagyományokra és a környezeti lehetőségekre alapozva versenyképes és hungarikum-termékeket állít majd elő. Fontos szerephez és térhez jutnak az alternatív mezőgazdasági tevékenységek. Az iparban a vállalkozások szoros együttműködésben dolgoznak majd, mind egymással, mind a térség többi kis- és mikrovállalkozásaival, széles beszállítói hálózattal rendelkeznek. A helyben termelt értékek a helyieket gazdagítják, a térség önállító-képessége javul. A terciér szektor az élet minden területén kínál szolgáltatásokat a lakosság és a vállalkozások számára, a térség a természeti-, a hagyományai-, a történelmi értékei és a rendezvényei miatt a turizmus egyik kedvelt célpontja, ahol a kínáló lehetőségeknek-szolgáltatásoknak köszönhetően hosszú időszakokat töltenek el az idelátogatók.

A térség minden településén kiépülnek a szükséges közművek, a szükséges infrastrukturális feltételek, a kistelepüléseken is biztosítottak lesznek a minőségi élet feltételei, a térség vonzó életteret kínál az itt lakók számára. A térség útjai jó minőségűek lesznek, a megépült autópálya és gyorsforgalmi út bekapcsolja a térséget az ország gazdasági vérkeringésébe, beváltja a megépüléséhez fűzött gazdasági reményeket. A települések közti kerékpárút-hálózat teljes mértékben kiépül, az országos hálózatba kapcsolódva vezet a kerékpáros turistákat a térség természeti- és kulturális látnivalóihoz. A térség települései rendezettek, mind a közterületek, mind a magánházak jó állapotban vannak, számos park és pihenőhely áll a lakosok rendelkezésére majd. A kikapcsolódni vágyók több sportolási lehetőségből és kulturális programokból választhatnak.

#### ***3.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez***

A térség alapvető céljainak megfogalmazásánál a térség fontos problémái és lehetőségei kerültek figyelembe vételre a térség szükségleteihez maximálisan igazodva. Problémaként jelentkezik a modern társadalom és gazdaság átalakulásából eredeztethető hátrányos helyzet: fejlesztések elmaradása, befektetések alacsony intenzitása, fiatal és képzett lakosság számára inaktív vidéki élettér. Munkahelyek szűkösségéből, a helyi jövedelmi források átlagos szintjéből levezethető a gyenge fizetési kereslet és vásárlóerő, különösképpen a helyi termékek és szolgáltatások irányába. Ellenben a térség rendelkezik azokkal a természeti javakkal, sikeresen termesztethető őshonos állat- és növényfajokkal, fenntarthatóság irányába fejleszthető gazdálkodási módokkal, valamint kulturális-műemléki-történelmi értékekkel, melyek segítségével olyan javak és szolgáltatások állíthatók elő, amit a modern társadalom fizetőképes, főleg városi rétege hajlandó és képes megvásárolni. A térség alapvető céljai a tájra jellemző termékek magas minőségű előállítására, természet-közeli, hagyományokat őrző turisztikai termék-fejlesztés, térségben élők hálózati rendszerének kiépítése a szinergia növelése érdekében, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatása, munkalehetőségekkel, fenntartható vidékgazdálkodás és tájhasználat, mint hungarikum, modern társadalom kiszolgálása, vívmányainak elérhetősége.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia tervezését és elkészítését, felülvizsgálatát illeszkedési vizsgálatok előzték meg az észak-alföldi régió stratégiai programjához, intézkedési és tevékenységi tervéhez. A gazdaságfejlesztési célok, a foglalkoztatáson való javítás, a nagy értéket képviselő és kiemelkedő kulturális, természeti, építészeti, népi hagyományok értékeinek védelme és kitarása az



idegenforgalom számára illeszkedési pontokat biztosítanak a nevezett stratégiákhoz, kiegészítve és szintén kapcsolódva a kistérségi fejlesztési koncepciókhoz és a megyei fejlesztési koncepciókhoz.

### **3.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései**

Vidékfejlesztési stratégiánk tartalmazza a térség 31 településére vonatkozó fejlesztési elképzelésekre és célokra adott válaszokat és lehetőségeket középtávon.

Az alapvető célkitűzések megfogalmazásánál a térség fontos problémái és lehetőségei kerültek figyelembevételre. Problémaként jelentkezik a modern társadalom és gazdaság átalakulásából eredményezhető hátrányos helyzet: fejlesztések elmaradása, befektetések alacsony intenzitása, fiatal és képzett lakosság számára inaktív vidéki élettér. Munkahelyek szükségéből, a helyi jövedelmi források átlagos szintjéből levezethető a gyenge fizetési kereslet és vásárlóerő, különösképpen a helyi termékek és szolgáltatások irányába.

Ugyanakkor a Felső-Tisza Völgye térsége rendelkezik azokkal a természeti javakkal, sikeresen termesztendő őshonos állat- és növényfajokkal, fenntarthatóság irányába fejleszthető gazdálkodási módokkal, valamint kulturális-műemléki-történelmi értékekkel, melyek segítségével olyan javak és szolgáltatások állíthatók elő, amit a modern társadalom fizetőképes, főleg városi rétege hajlandó és képes megvásárolni.

A stratégia felülvizsgálata során a következő fő célkitűzések fogalmazódtak meg:

#### **Térségi gazdaságfejlesztés, tájra jellemző termékek magas minőségű előállítására**

A gazdaságfejlesztési elképzelések, célok nagyban elősegíthetik a térség versenyképességének növekedését, felzárkózását az országos átlaghoz. A gazdaságra irányuló céltudatos fejlesztések megoldást jelenthetnek a térség egyik legsúlyosabb problémájára, az elvándorlásra, mivel foglalkoztatási és megélhetési lehetőségek adódnának a térségben és így a képzett munkaerő nem vándorolna el a jobb megélhetés, munka reményében. Emellett a térség rendelkezik mindazon szükséges természeti javakkal, gazdálkodási tudással, melyeknek koncentráálásával és fejlesztésével számos versenyképes termék állítható elő helyi fogyasztásra és térségen kívülre is.

#### **Természetközeli, hagyományokat őrző turisztikai termék-fejlesztés**

A Felső-Tisza Völgye térsége rendelkezik azokkal a javakkal, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a turizmus, mint lehetséges húzóágazat, megoldási lehetőséget kínáljon a térség felemelkedéséhez. Természeti-, nagy értéket képviselő szellemi, tárgyi, kulturális örökségeinkhez kapcsolódó szolgáltatásfejlesztésekkel és az elvárásoknak megfelelő „felkínálásukkal” tovább növelhető a térségbe látogatók száma és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma. Ehhez szorosan kapcsolódnak a térségben már eddig is hagyományosan megrendezésre kerülő rendezvényeknek a népszerűsítése, kiterjesztése és bővítése.

#### **Hátrányos helyzetűek felzárkóztatása, munkalehetőséggel**

Az elvándorlás mellett a térség másik súlyos problémája a képzetlenek számának folyamatos növekedése, foglalkoztatási lehetőségeiknek a csökkenése. Az alapfokú- és az ennél alacsonyabb szintű képzettség ma már egyre kevésbé biztosít lehetőséget a munka világában, olykor a magasabb szintű végzettség sem biztosít versenyképességet a munkapiacra. A folyamatos képzések, a színes és szerteágazó tudás biztosít eredményességet ebben a versenyben.

A térségben még fellelhető az a régi, lassan már elfeledett tudás és gyakorlat, mely a kézművességhez kapcsolódik, s mely átadható az alacsonyán képzett rétegek számára, így akár versenyképes termékeket előállítva a térségben.

## **Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése**

A Felső-Tisza Völgye térségében működő közösségek erősítése és fejlesztése a stratégia egyik fontos pillére. A közösségek által végzett feladatok, elért eredmények kétségtelenül hozzájárulnak a térség sikeréhez, ismertségéhez. További sikeres működésükhöz hozzájárulhat a célkitűzéshez kapcsolódó fejlesztési lehetőségek.

## **Életminőség javítása**

A célkitűzéshez kapcsolódó fejlesztési lehetőségek biztosítják a térségben az attraktív életteret, a jogosan elvárt és kívánt szolgáltatások fejlesztését. A megvalósításra váró fejlesztési elképzelések kapcsolódnak a korábban vázolt térségi problémák (elvándorlás, foglalkoztatás) orvoslásához, megoldásához.

### **1. Térségi gazdaságfejlesztés, tájra jellemző termékek magas minőségű előállítása**

- *Mikrovállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása*
- *Helyi termékeket előállító vállalkozások kialakítása és fejlesztése*
- *A gazdaság működési feltételeinek javítása*

### **2. Természetközeli, hagyományokat őrző turisztikai termék-fejlesztés**

- *A turisztikai tevékenységek ösztönzése*
- *Turisztikai szolgáltatásfejlesztés*
- *Ifjúsági, kulturális, helyi hagyományokra épülő rendezvények*
- *Szabadtéri szabadidős és rekreációs tevékenységek fejlesztése*

### **3. Hátrányos helyzetűek felzárkóztatása, munkalehetőséggel**

- *Hagyományos mesterségek képzésének megvalósítása*

### **4. Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése**

- *Területközi és Nemzetközi Térségek közötti együttműködés (a)*
- *Területközi és Nemzetközi Térségek közötti együttműködés (b)*
- *Területközi és Nemzetközi Térségek közötti együttműködés (c)*
- *Marketing, arculatformálás, gazdasági információs központ működtetése*
- *Térségi civil szervezetek fejlesztése*
- *Felső-Tisza Völgyi rendezvénysorozatok*
- *Civil szervezetek fejlesztése*

### **5. Életminőség javítása**

- *Falumegújítás és fejlesztése*
- *A vidéki örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése*
- *Város- és térségfejlesztés*
- *Megújuló energia alapú térségfejlesztés*
- *Közösségi terek kialakítása*

### 3.4 A Helyi Vidékfejlesztési stratégia intézkedései

<b>1. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	ÚMVP III. Falumegújítás és fejlesztése (ÚMVP 5.3.3.2.2.)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	108 118 441 Ft
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Életminőség javítása
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség számos olyan természeti, kulturális, történelmi és gazdálkodási értékekkel rendelkezik, amelyek fejlesztésre, piacképesítő tétel a helyi fogyasztási igények kielégítésén túl szélesebb fogyasztói igényeket is kielégíthet, egyben turisztikai attrakcióvá is fejleszthető.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A térség település központjai, zöldfelületei, játszóterei leromlott állapotúak, fejlesztésük nehezen valósítható meg. A térség több településén található olyan központi terület, ahová helyi termékek eladását segítő időszakos helyi piac kialakítása eredményre vezetne.
<b>Megoldás</b>	Kiemelt történelmi értékekkel rendelkező vagy a településkép meghatározó részét képező, helyi védettség alatt nem álló települési központokat, olyan turisztikai attrakcióra kell fejleszteni, amelynek eredményei (multiplikátor hatásai) az akció csoport valamennyi településére kedvező befolyással vannak.
<b>Eredmény</b>	Felújított, hiteles faluközpontokkal, épületek megóvásával a térség lakosságának életszínvonala, komfortérzete nő.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövöpetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tizsakerecseny, Tizsaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya

<b>2. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	ÚMVP III. Vidéki örökség megőrzése A vidéki örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése (ÚMVP 5.3.3.2.3)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	108 118 441 Ft
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Életminőség javítása
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térségben számos, jelentős történelmi múlttal és közismert épített műemlékekkel rendelkező település van.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A védettség alatt álló épületek leromlott állapotúak, funkció nélküliek. Helyreállítással és korszerűsítéssel állapot megőrzés által a település turisztikai értékét is növelik.
<b>Megoldás</b>	Kiemelt történelmi értékkel rendelkező védett épületek, olyan turisztikai attrakcióvá fejlesztése, mely az érték megőrzésén felül funkcióbővítést is eredményez.
<b>Eredmény</b>	Felújított, védettséget élvező épületek megóvásával a térség lakosságának életszínvonala, komfortérzete nő, a Felső-Tisza Völgy brand-jellege erősödik az intézkedést követően. A térség turisztikai vonzereje növekszik.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövöpetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tizsakerecseny, Tizsaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya

<b>3. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Versenyképesség 411
<b>HPME jogcím</b>	ÚMVP III. Mikroállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása Mikroállalkozások létrehozása és fejlesztése (ÚMVP 5.3.3.1.2)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Központi forrás
<b>HPME HVS</b>	Térségi gazdaságfejlesztés, tájra jellemző termékek magas minőségű előállítás

<b>célkitűzéshez rendelés:</b>	
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A munkanélküliség és az inaktivitás az országos átlagot meghaladja. Az inaktivitás csökkentése, illetve a helyi jövedelemtermelő lehetőségek bővítése érdekében szükséges a foglalkoztatási bázis kiszélesítése. A jövedelemszerző lehetőségek csökkenésével párhuzamosan a térségben a mezőgazdaságon kívüli jövedelemtermelő és vállalkozási lehetőségek nemcsak a gazdálkodók, hanem a munkaképes vidéki lakosság számára is szükségessé váltak.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A vidéki területet sújtó, szociális és gazdasági hátrányokat eredményező inaktivitás és munkanélküliség csökkenthető a vidék belső erőforrásain alapuló, fenntartható gazdasági fejlődés révén. A halmozottan hátrányos helyzetű térségben szükséges a térség versenyképességének erősítése, a helyi gazdaság élénkítése, amely lehetővé teszi új munkahelyek létrehozását
<b>Megoldás</b>	Ösztönözni kell a térségben jellemző mikro-vállalkozások létrehozását és fejlesztését. A mikrovállalkozások általános fejlesztésén keresztül megvalósítható a munkahelyteremtés, a jövedelemszerzési lehetőségek bővítése. Az intézkedés emellett hozzájárul a vidéki területekről munkavállalási céllal történő elvándorlás mérsékléséhez is.
<b>Eredmény</b>	A térségben a projektek megindítását követően legalább 2 új vállalkozás kialakulására és legalább 5-10 mikrovállalkozás továbbfejlesztésére számítunk, amelyekből új tartós munkahelyek megteremtését várjuk.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya

<b>4. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Versenyképesség 411
<b>HPME jogcím</b>	ÚMVP III. A turisztikai tevékenységek ösztönzése A turisztikai tevékenységek ösztönzése (ÚMVP 5.3.3.1.3)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Központi forrás
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Természet-közeli, hagyományokat őrző turisztikai termék-fejlesztés
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség elsősorban beregi falvai kiváló természeti-műemléki-kultúrtáji-hagyományőrző értékekkel rendelkeznek, amely egyelőre csak csekély mértékben kiaknázott. Az aprófalvas környezetben az országos átlaghoz mérten kedvezőtlenebb foglalkoztatottsági helyzet (magasabb munkanélküliség) jellemző, illetve a falvak lakkosságának jelentős része mezőgazdaságból él. Az alternatív jövedelemszerzési lehetőség kevés. Ezért a térség fontos kitérési pontja a turisztikai potenciálja. Az említett térségben már most számos helyen foglalkoznak falusi szálláshely szolgáltatással.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A térség falvaiban a szálláslehetőség kevés, ezért a turisták tartózkodási ideje rövid. A falusi szálláshelyek többségére a viszonylag alacsony szolgáltatási színvonal, illetve szerény kapacitáskihasználtság jellemző, ugyanakkor a falusi turizmus népszerűsége folyamatosan növekszik. A szolgáltatások színvonala a célcsoportok igényeihez nem minden esetben igazodik. A falusi magán szálláshely szolgáltatás jó lehetőséget biztosít kiegészítő jövedelemszerzésre a helyi lakosságnak és a turizmus ágazat térségi fejlesztését is jelentősen segítheti.
<b>Megoldás</b>	A falusi szálláshely-kapacitás növelése és a meglévő szálláshelyek szolgáltatások bővítése, illetve minőségük javítása. Magas színvonalú szolgáltatást nyújtó szálláshelyek létrehozása, a meglévő szálláshelyek és szolgáltatásaik felújítása, korszerűsítése és továbbfejlesztése, továbbá piacra lépésük támogatása.
<b>Eredmény</b>	A szálláshely fejlesztések következtében legalább 5 új falusi magán szálláshely és legalább 5 felújított szálláshely létrejöttére, illetve a falusi szálláshelyeket igénybe vevő turisták számának 5 %-os növekedésére számítunk a projektek elindítását követően.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya

<b>5. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	Területközi és Nemzetközi Térségek közötti együttműködés (a)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Központi forrás
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség számos megkülönböztethető előnyökkel és adottságokkal rendelkezik. Ugyanakkor más térségekkel való intenzív, szinergikus kapcsolatrendszer tovább erősítheti az érintettek gazdasági, társadalmi, kulturális tevékenységét, kölcsönösen színesítheti turisztikai attrakcióját és elősegítheti az üzleti kapcsolatok kialakítását.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	Jelenleg nincs a Felső-Tisza Völgynek más térségekbe irányuló jelentős kapcsolatrendszere, nincs előkészítve a szinergián alapuló együttműködési stratégiai program.
<b>Megoldás</b>	A meglévő értékek, a gazdasági, társadalmi, kulturális stratégiai tervek figyelembe vételével munkakapcsolatokat kell kialakítani olyan térségekkel, LEADER- akciócsoportokkal, melyekkel együttműködve a szinergia hatás következtében a Felső-Tisza Völgye stratégiai fejlesztési programja sikeresebben valósítható meg. Külön hangsúlyt kell fektetni azokra a környékbeli térségekre, amelyeknek földrajzi helyzete, gazdálkodási kultúrája, hagyományainak megléte jelentős, így kedvező befolyást gyakorolhat a fenntartható vidék gazdálkodásunk kialakítására.
<b>Eredmény</b>	Más térségekkel együttműködve a szinergia hatás következtében a Felső-Tisza Völgye fejlődése kiegyensúlyozottabb lesz. A kölcsönös tapasztalatszerzés, a fenntartható, megújuló erőforrások minden érintett fél számára előnyös cseréje a térség lakosságának életszínvonalát emelheti.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

<b>6. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	Területközi és Nemzetközi Térségek közötti együttműködés (b)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Központi forrás
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség számos megkülönböztethető előnyökkel és adottságokkal rendelkezik. Ugyanakkor más országok hasonló adottságú térségeivel való intenzív, szinergikus kapcsolatrendszer tovább erősítheti a gazdasági, társadalmi, kulturális tevékenységeket, kölcsönösen színesítheti turisztikai attrakciójukat és elősegítheti az üzleti kapcsolatok kialakítását.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	Jelenleg nincs a Felső-Tisza Völgynek más országok hasonló adottságokkal rendelkező térségeivel jelentős kapcsolatrendszere, nincs előkészítve a szinergián alapuló együttműködési stratégiai program.
<b>Megoldás</b>	A meglévő értékek, a gazdasági, társadalmi, kulturális stratégiai tervek figyelembe vételével munkakapcsolatokat kell kialakítani olyan külföldi térségekkel, külföldi LEADER-akciócsoportokkal, melyekkel együttműködve a szinergia hatás következtében a Felső-Tisza Völgye stratégiai fejlesztési programja sikeresebben valósítható meg. Külön hangsúlyt kell fektetni azokra a környező országok belső térségeire, amelyeknek földrajzi helyzete, gazdálkodási kultúrája, hagyományainak megléte jelentős, így kedvező befolyást gyakorolhat a fenntartható vidék gazdálkodásunk kialakítására.
<b>Eredmény</b>	Más országok térségeivel együttműködve a szinergia hatás következtében a Felső-Tisza Völgye fejlődése kiegyensúlyozottabb lesz. A kölcsönös tapasztalatszerzés, a fenntartható, megújuló erőforrások minden érintett fél számára előnyös cseréje a térség lakosságának életszínvonalát emelheti.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus,

	Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény
<b>7. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	Területközi és Nemzetközi Térségek közötti együttműködés (c)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Központi forrás
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	Az egykori történelmi Bereg megye az 1700-as évektől az 1900-as évek elejéig jelentős gazdasági szerepet játszott a régió életében. Természeti értékekben, megújuló erőforrásokban, sajátos hagyományokban gazdag, egységes vidék eredményesen alkalmazkodhat a mai modern társadalom és gazdaság igényeihez, valamint kihívásaihoz, amennyiben a magyar-ukrán határon átnyúló kapcsolatrendszerét kiszélesíti, megalapozza, és valóban működőképessé teszi.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A XX. század határrevíziói derékba törték az egységes Bereg fejlődését, korábban központi szereppel bíró mezővárosok, nagytelepülések (Beregszász, Mezővári, Tarpa, Csaroda) rendkívül hátrányos helyzetbe kerültek, amelyek negatív következményei az elmúlt évtizedben felerősödtek. A határ mindkét oldalán igény lenne a kapcsolatrendszer szélesítésére, majd ennek hatékony kihasználására. Jelenleg az uniós külső határ kialakítása miatt az elmúlt években elkezdett kapcsolatépítés intenzitása is lelassult.
<b>Megoldás</b>	A meglévő kapcsolatrendszer felkarolásával erősíteni kell a gazdasági, társadalmi, kulturális együttműködést. Valós programok, közös befektetések, tükörprojektekre benyújtott pályázatokkal alapot kell teremteni a hosszú távú hatékony együttműködésre.
<b>Eredmény</b>	A támogatott együttműködési programok hatására élénkül a kétoldali befektetési hajlam. Turisztikai attrakciók kölcsönös figyelembe vételével jelentősebb bevételt biztosító idegenforgalmi fejlesztések érhetők el. A társadalmi, kulturális kapcsolatok hatásos szélesítésével a határ két oldalán élők identitása, önbecsülése erősíthető, családi, baráti kapcsolatok újra kiteljesedhetnek.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lovópetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

Helyi termékeket előállító vállalkozások kialakítása és fejlesztése

<b>8. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Versenyképesség 411
<b>HPME jogcím</b>	LEADER Vállalkozási alapú fejlesztés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	90.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségi gazdaságfejlesztés, tájra jellemző termékek magas minőségű előállítása
<b>HPME kódolás</b>	330b01 (1023732)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térségben található számos olyan családi, mikro-vállalkozás, amely szívesen áldozna fejlesztésre. A hagyományörzésre, az ökológiai gazdálkodásra alapozva helyi termékfeldolgozót üzemeltetne, egyben turisztikai attrakciót szolgáltatna. Aszalók, lekvárfőzők, mikro péküzemek, kemencék és egyéb, a vidéki életformát bemutatott eszközök, adottságok, infrastruktúrák még rendelkezésre állnak a térségben. Továbbá a térség bizonyos településein (Tákos, Beregdaróc, Csaroda, Vásárosnamény, Tarpa) jelentős hagyománya van a kézműipari tevékenységeknek. Főleg ezekben a településekben élnek olyan kézműves szakemberek, akik tevékenységüket turisztikai attrakció formájában is be tudnák mutatni helyben, illetve rendezvényeken.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A térség házilag vagy mikro-vállalkozás formájában előállított gasztronómiai termékei már most keresettek. Hiányzik a jól szervezett hálózatuk, minőségi és technológiai rendszerük. A tevékenység marketing kommunikációja nagyon gyenge, ugyanakkor rohamosan erősödik az ilyen jellegű szolgáltatás iránti igény. A kézműves tevékenységek nincsenek kellően

	hálózatba tömörítve, tevékenységüket nem tudják kellő hatékonysággal bemutatni, ugyanakkor hiányzik a hagyományos eljárásokat is figyelembe vevő technológiai fejlesztés ezekben a vállalkozásokban.
<b>Megoldás</b>	Házi készítésű, természetkímélő gazdálkodásból származó élelmiszer alapanyagok feldolgozó infrastruktúrájának fejlesztése családok és mikro-vállalkozók között. A turisztikai attrakcióvá is fejleszthető kézműipari tevékenységeket és műhelyeket hálózati rendszerbe kell építeni. Kellő fejlesztéssel mind a termelési hatékonyságot, mind a látványosságot növelni kell. Ismertségüket szervezett marketing koncepcióval kell segíteni.
<b>Eredmény</b>	A hatósági előírásoknak is megfelelő, Felső-Tisza Völgyi brand-et erősítő helyi termékeket feldolgozó kör bővülésével egy hálózat jön létre, amely turisztikai attrakciót is nyújt. A térségben előállított helyi termékek köre és annak minősége javul. A látogatottság és a vásárlási hajlam többletbevétel eredményez az érintetteknek, mely életszínvonal-növekedést eredményezhet. Legalább 3 darab fejlesztés megvalósulása.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemze, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tizzaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

#### Turisztikai szolgáltatásfejlesztés

<b>9. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Versenyképesség 411
<b>HPME jogcím</b>	LEADER Vállalkozási alapú fejlesztés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	90.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Természet-közeli, hagyományokat őrző turisztikai termék-fejlesztés
<b>HPME kódolás</b>	330b02 (1023800)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térségben működő turisztikai szolgáltatók részéről a helyi attrakciók, a természeti és kulturális értékek bemutatása még nem megfelelő. Hiányzik a látványosságok összehangolt bemutatása és az ezekre vonatkozó egységes kínálat. A falusi magán szálláshely szolgáltatók programcsomagjai hiányosak, gyenge a kapcsolat a falusi- és agroturizmus szereplői között.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A meglévő, turisztikai szolgáltatásokat nyújtó szereplők nem aknázzák ki a helyi, megkülönböztethető előnyökben és adottságokban rejlő lehetőségeket. A turisták fokozódó környezet- és egészségtudatosságának köszönhetően a természeti környezet és ezáltal a vidéki táj felértékelődik a szabadidő szempontjából. Főként a városi környezetből érkező vendégek részéről igény van a helyi termékek, kulturális értékek és életmód megismerésére.
<b>Megoldás</b>	A vendéglátó-kapacitás növelése a helyi idegenforgalommal kapcsolatos szolgáltatások bővítése, illetve minőségük javítása, és a szolgáltatások népszerűsítése.
<b>Eredmény</b>	Eddig is eredményesen működő turisztikai szolgáltatók egyedi, térség specifikus programjaikkal, hálózatrendszerükkel, helyi termék-kínálatukkal, komplexebb, versenyképesebb idegenforgalmi szolgáltatásukkal térségünkbe tudják invitálni a fizetőképes keresletet. Kihasználatosságuk, bevételük növekszik, szezonálítási problémáik csökkennek. Legalább 6 fejlesztés megvalósulása várható.
<b>Érintett települések</b>	Vásárosnamény

#### Ifjúsági, kulturális, helyi hagyományokra épülő rendezvények

<b>10. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	LEADER Rendezvény
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	15.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Természet-közeli, hagyományokat őrző turisztikai termék-fejlesztés
<b>HPME kódolás</b>	330c03 (1023817)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség eddigi rendezvényeit komplexebbé, szervezettebbé, összehangoltabbá szeretné tenni, valódi turisztikai attrakcióvá fejlesztve ezeket. Színvonalas rendezvényekre, ezek népi (flórklór), kulturális, ifjúsági, és gasztronómiai programjaira egyre erősödő kereslet

	mutatkozik.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A rendezvényeken nem elég szervezett, és jól kommunikált a népi, kulturális, ifjúsági és gasztronómiai tartalom, nincs kellő előkészület és marketing az eredeti attrakció bemutatására.
<b>Megoldás</b>	A több települést érintő, közösen megtartott, hálózatosan kialakított rendezvények jelentős mobilizáló, innovatív fejlesztési potenciált hordoznak magukban, melyek nemcsak a helyi közösségek, hanem a települések egésze életének megújulását, megelevenedését eredményezhetik, valamint növelik a térség turisztikai vonzerejét.
<b>Eredmény</b>	A jó szervezettség, komplex tartalom és a magas színvonal miatt a rendezvények látogatottsága, és ezen keresztül a bevétel növekedése valószínűsíthető. A sikeres turisztikai attrakciók eredményeként erősödik a térség ismertsége és elismertsége. A rendezvényeken forgalmazott, elsősorban helyi készítésű termékek általi bevétel növekszik. A térség jó hírneve növekszik, mely hozzájárul az elvándorlás megállításához. Legalább 5 rendezvény lebonyolítása várható.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

#### Marketing, arculatformálás, gazdasági információs központ működtetése

<b>11. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Versenyképesség 411
<b>HPME jogcím</b>	LEADER közösségi célú fejlesztés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	40.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése
<b>HPME kódolás</b>	330a04 (1023862)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség értékei megadhatják a gazdasági- társadalmi- kulturális fejlődés alapjait a következő évtizedekben. Össztársadalmi igény is mutatkozik a vidék értékeinek megőrzésére, minél szélesebb társadalmi réteg számára történő bemutathatóságára és szolgáltatásként való elérésére. Magyarország nemzetközi megítélését segíti elő a hungarikum-értékű területek, tájegységek, kistérségek felfejlesztése, hatékony propagálása.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A térség jelenleg nem rendelkezik megfelelő marketing kommunikációs hálózattal, a meglévő értékek propagálása esetleges. A térségben nem működik olyan hálózat/központ, mely a gazdasági szereplőket támogatná többek között információval, tanácsokkal. Nincs markáns arculat, elsilányul a megkülönböztethető előnyök és sajátosságok megjelenítésének minősége.
<b>Megoldás</b>	Az akciócsoportbeli települések központjában olyan információs pontot, táblát vagy helyet kell kialakítani, amelyen keresztül a Felső-Tisza Völgyi brand egységesen megjeleníthető. Továbbá a térségnek rendelkeznie kell egy sokfunkciós információs központtal is, mely gazdasági fejlődéshez járul hozzá.
<b>Eredmény</b>	Szervezett marketing tevékenység, arculatformálás, egységes megjelenés és megjelenítés következtében a térség egyre ismertebbé válik. Kialakításra kerülhet egy több funkciós gazdasági információs központ.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

#### Térségi civil szervezetek fejlesztése

<b>12. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/Diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	LEADER Községi célú fejlesztés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	15.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése



<b>HPME kódolás</b>	330a05 (1023879)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térségben tevékenykednek civil és hagyományörző közösségek, akik ismereteiket szeretnék tovább tökéletesíteni, majd azt bemutatni, illetve fiatalabb generációknak tovább adni.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A civil szervezeteknek és a hagyományokat magas szinten ápoló közösségeknek nincs megfelelő eszköz ellátottságuk, programjaik hirdetése, tevékenységük tökéletesítése tagjaik toborzása esetleges.
<b>Megoldás</b>	A hagyományokat ápoló, azt magas szinten bemutatni is tudó civil közösségek tevékenységének tökéletesítésére, bemutatására lehetőséget és forrást kell biztosítani.
<b>Eredmény</b>	Összetartó, jól működő közösségek által ápolta hagyományok hosszú távon fennmaradhatnak, illetve a rendezvényeken bemutató produkciók erősítik a térség brand-jellegét. A közösségek létszáma folyamatosan bővül, a tagok identitása erősödik. Legalább 5 civil közösség támogatása.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

#### Hagyományos mesterségek képzésének megvalósítása

<b>13. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Versenyképesség 411
<b>HPME jogcím</b>	LEADER Képzés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	10.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Hátrányos helyzetűek felzárkóztatása munkalehetőséggel
<b>HPME kódolás</b>	330d06 (1023879)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség lakossága nyitott az új ismeretek megszerzésére, meglévő tudásuk frissítésére, melyek felhasználásával növekszik az esélyük munkahelyek megszerzésére.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A térségben számos pályázati forrásból támogatott alap és szakképzés valósult meg. A kezdeti lelkesedés után ezek irányában sok esetben csökkent az érdeklődés, mivel nem minden esetben vették figyelembe az oktatás szervezők a valós gazdasági, társadalmi igényeket a térségre vonatkozóan. A képzések által a helyi mesteremberek szaktudásának átadásával a hagyományos mesterségek fenntartása és munkahelyek teremtése lehetséges.
<b>Megoldás</b>	Az oktatási, képzési programok - melyek valós helyi igényeket elégítenek ki-, során hangsúlyt kell fektetni a hasznosítható feldolgozóipari, kézműipari ismeretek hatékony átadására.
<b>Eredmény</b>	A valós igényekre és a kellően motivált egyénekre alapozott oktatási és képzési rendszer hozzájárul a hagyományos mesterségek fennmaradásához. A tanulásba fektetett energia megújuló erőforrásként fog működni a térség javára. Növekszik az újonnan szerzett ismeretek, tudásanyagok birtokosainak a száma, akik ezeket felhasználva saját boldogulásukat is megalapozzák a térségben. Legalább 2 képzés megvalósulása.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

#### Felső-Tisza Völgyi rendezvénysorozatok

<b>14. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/Diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	LEADER Rendezvény
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	60.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése
<b>HPME kódolás</b>	330c07 (1024009)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térségben több település rendelkezik saját specifikus hagyományokkal. Ezekre épülve korábban is megvalósultak több települést átfogó rendezvény sorozatok.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A rendezvény sorozat nem elég szervezett, és jól kommunikált, nincs kellő előkészület az

	eredeti attrakciók bemutatására, valamint csak néhány települést érint. A koordináltabb megvalósulás több település bevonását is eredményezheti. A megfelelő marketing kommunikációval, a programok a térségi és országos szintű népszerűsítése által az idegenforgalom is növekszik.
<b>Megoldás</b>	A több települést érintő, közösen megtartott, hálózatosan kialakított rendezvénysorozat jelentős mobilizáló, innovatív fejlesztési potenciált hordoz magában, mely nemcsak a helyi közösségek, hanem a települések egésze életének megújulását, megelevenedését eredményezhetik, valamint növelik a térség turisztikai vonzerejét.
<b>Eredmény</b>	A jó szervezethez, komplex tartalom és a magas színvonal miatt a rendezvénysorozat látogatottsága, és ezen keresztül a bevétel növekedése valószínűsíthető. A sikeres turisztikai attrakciók eredményeként erősödik a térség ismertsége és elismertsége. Legalább 2 rendezvénysorozat lebonyolítása várható.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövöpetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tizsakerecseny, Tizszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

#### Szabadtéri szabadidős és rekreációs tevékenységek fejlesztése

<b>15. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/Diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	LEADER Közösségi célú fejlesztés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	80.000.000 HUF
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Természet-közeli, hagyományokat őrző turisztikai termék-fejlesztés
<b>HPME kódolás</b>	330a08 (1024016)
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség valamennyi településének környéke alkalmas turisztikai célú fejlesztésre a szabadtéri szabadidős és rekreációs szolgáltatások irányában. Tanösvények, jelölt turistautak további, ki nem használt lehetőséget jelentenek. A világ és egyben a hazai turisztikai trend is egyre inkább az ilyen irányú szolgáltatások felfutását igazolja. A helyi lakosságnak is szüksége van az egészség megőrzését segítő szolgáltatás fejlesztésére
<b>Probléma/Lehetőség</b>	Az említett területek jelenleg nem alkalmasak az ilyen irányú igények magas fokú kielégítésére. Nincs kellő infrastruktúra, nem elég tudatos és elkötelezett a lakosság az ilyen irányú fejlesztések iránt.
<b>Megoldás</b>	Természet kímélésére, környezettudatos gondolkodásra és gazdálkodásra való ösztönzéssel el kell érni a helyben élőknek, hogy egyre több területet tekintsenek rekreációs célból hasznos, jövedelmet is termelő területnek. Fejlesztési források felhasználásával tanösvények, kerékpár-bekötőutak, szabadidős parkok létrehozását kell támogatni. Ezeket hálózatosítva hatékony marketinggel a szolgáltatásokat a helyi lakosság és a potenciális turisztikai réteg felé kommunikálni kell.
<b>Eredmény</b>	Kedvező szabadidős és rekreációs feltételek kialakulásával a helyben élők komfortérzete, egészségállapota javul. Az idelátogatók megismerhetik a szabadidős és sporttevékenységük közben a térség értékeit. Legalább négy szabadidős és rekreációs fejlesztés megvalósulása.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövöpetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tizsakerecseny, Tizszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

<b>16. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/Diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	Város- és térségfejlesztés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Egyéb fejlesztési programok
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Életminőség javítása
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A Felső-Tisza Völgye akciócsoport legerőteljesebb és leghatékonyabb szegmense

	infokommunikációs szempontjából az önkormányzati szféra.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	Az egyre növekvő információforgalom és ennek magas fokú feldolgozottsági igénye növekvő terhet ró az önkormányzatokra. Személyi állományuk leterheltsége, információtechnológiai ismereteinek bizonyos hiányosságai, valamint az információtechnológiai infrastruktúra leterheltsége, részbeni elavultsága nem szavatolja az önkormányzati szféra hatékony szerepét a kohézióra, a szinergiára és a teljes társadalmi lefedettségre épített közösségfejlesztésre. Igény és szándék van az önkormányzatok még hatékonyabb szerepvállalására a LEADER – program megvalósításánál.
<b>Megoldás</b>	A Felső-Tisza Völgyi stratégiai terv megvalósításához szükség van, a hálózatosított önkormányzati szféra közreműködésére. A valós infokommunikációs igényeket szakértők segítségével fel kell mérni, az információáramlást és érintettek általi feldolgozását humán erőforrás fejlesztéssel és technológiai fejlesztéssel kell biztosítani az önkormányzati szektorban. Az akciócsoport munkaszervezetének kicsiben leképezett, de adott településre jellemző munkasejtjeit kell létrehozni minden egyes önkormányzatnál, amelyek további funkciója a települések lakóival való kétirányú LEADER-kommunikáció. Az önkormányzatok érintett dolgozóit folyamatos képzésben kell részesíteni, LEADER-szemléletű projektmenedzseri ismeretekkel kell ellátni.
<b>Eredmény</b>	A LEADER-forrásokat hatékonyan kihasználó térség erős önkormányzati infokommunikációs támogatottsággal kijelöli a valós vidékgazdálkodás irányát, megalapozva a helyi igényekre épített további fejlesztéseket az eredményesen motivált érintettek közreműködésével. Az önkormányzatok hatékonysága a helyi és térségbeli fejlesztések irányában jelentősen javul. A fenntarthatóságra épített értékmegőrzési és értékalkotási folyamatok erősödnek, jelentős finansiális és erkölcsi hasznot nyújtva az érintettek számára, a vidék lakosságmegőrző képessége számottevően megerősödik.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

<b>17. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/Diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	Civil szervezetek fejlesztése
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Egyéb fejlesztési programok
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségben élők közösségi kezdeményezéseinek erősítése
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A Felső-Tisza Völgye akciócsoport által lefedett terület településszerkezete meglehetősen elaprózott. Az érintett 31 település valódi gazdasági-társadalmi súllyal rendelkező közösségé kíván szerveződni. A közös értékek és érdekek mentén való integrálódáshoz a szándék megvan az érintettek körében. Hatékony hálózati rendszerben való működéshez szükség van a civil társadalom megnyeréséhez, velük való szoros együttműködéshez.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A térségben működnek civil szervezetek, azonban valós társadalmi igények kommunikálásához és helyi civil érdekek hatékony érvényesítéséhez hiányzik hálózati rendszerben való működésük. A megfelelő civil szervezetek nem reprezentálják teljes egészében a helyi társadalmat.
<b>Megoldás</b>	A helyi társadalom valós igényeit és érdekeit képviselő civil szervezeti rendszer kialakítása, működésük hálózattá való fejlesztése elsődleges feladat. A LEADER program sikeres megvalósítását segítő új civil szervezetek létrehozását támogatni kell. Folyamatos és hatékony kapcsolatot kell biztosítani a helyi társadalom valamennyi szereplője között, elsősorban a civil szervezetek koordinálásával. Hálózati rendszer működtetésével a térség fejlesztéseit a valós igényekhez kell igazítani, úgy hogy az igények megfogalmazása, infokommunikációs csatornába terelése kiemelten a civil szervezeteken keresztül történjen.
<b>Eredmény</b>	A helyi értékeket és érdekeket hatékonyan megfogalmazó civil társadalom alakul ki, a civil szervezetek integrátori szerepvállalásával. A fejlesztési igények valós megfogalmazása és ezek forrásainak célirányos felhasználása következtében a térségben élő emberek életszínvonala javul, identitásuk erősödik az intézkedést követő első év után.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus,

	Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény
<b>18. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Környezet/Földgazdálkodás 412
<b>HPME jogcím</b>	Megújuló energia alapú térségfejlesztés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Egyéb fejlesztési programok
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Életminőség javítása
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A világgazdasági folyamatokból származtatható erőforrásköltség- növekedés érzékenyen érinti a térségben élőket is. A meglévő természeti adottságok alapján szándék mutatkozik a vállalkozói és közszférában a megújuló erőforrások felhasználására.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	Erre alkalmas technológiai rendszerek között ugyan széles választék mutatkozik, azonban a sajátos, felső- Tisza völgyi termék-előállítás vagy szolgáltatás igényeihez ezek illeszthetősége még nem kidolgozott.
<b>Megoldás</b>	Támogatni kell az olyan környezetikímélő, megújuló erőforrás- felhasználásokat, amelyek alkalmazásával, térség specifikus, magas hozzáadott-értékű termékek és szolgáltatások állítható elő, ugyanakkor bemutatatható projektként is szolgálnak. Különös hangsúlyt kell fektetni a mezőgazdasági melléktermékek, mint megújuló erőforrások felhasználására.
<b>Eredmény</b>	A világgazdasági folyamatok és a környezettudatos, természetbarát technológia fejlesztésének köszönhetően a térségben mintaprojektek elindításával alapot lehet teremteni egy hosszú távú, természetkímélő gazdálkodásnak, melynek végeredménye megjelenik a tájtermékekben és szolgáltatásokban is. Ezen termékek és szolgáltatások marketingkommunikációs sikerét és eladhatóságát is segítik a megvalósított fejlesztések.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövöpetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

<b>19. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Környezet/Földgazdálkodás 412
<b>HPME jogcím</b>	Szennyvízkezelés
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Egyéb fejlesztési programok
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Életminőség javítása
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A Felső-Tisza Völgyében régóta megoldatlan problémát jelent a szennyvíztisztítás. Részben megoldottnak tekinthető a térség központjában, Vásárosnaményban, míg több településen próbálkozások történnek kisebb- nagyobb eredménnyel.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A szennyvíztisztítás nagyobb arányú elterjedésének jogszabályi és anyagi okai vannak. Mivel a térség jelentős része védett természeti területen vagy sérülékeny vízbázison van, nagyon sok feltételnek kell megfelelni.
<b>Megoldás</b>	A természet közeli szennyvíztisztítás egyre inkább teret hódít. A tisztítási folyamatot különböző élő növényzet („élőgépek”) és technológiai elemek sorrendbe állítása adja. Mindezek ökopark jellegűen megtervezve és megépítve, ahol a természet és az üzemi tevékenység teljes összhangba kerül, példát adva a fiatalok (és felnőttek) részére a környezetünk megóvásáért egy olyan helyzetben, amikor más körülmények között, más technológiával ez a tevékenység nem minden esetben nevezhető környezetbarát megoldásnak.
<b>Eredmény</b>	Egy minta projekten keresztül modellezhető a szennyvíztisztítás olyan formája, amely a fenntartható fejlődést szolgálja. Ugyanakkor iránymutatást ad a fiataloknak és időseknek egyaránt, hogy jól tudják használni az előző generációtól átvett természeti örökséget. A mintaprojekt eredményeit felhasználva lehetőség lesz újabb ökopark - szennyvíztisztítók létrehozására.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács,

	Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény
--	---

<b>20. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Versenyképesség 411
<b>HPME jogcím</b>	A gazdaság működési feltételeinek javítása
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Egyéb fejlesztési programok
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Térségi gazdaságfejlesztés, tájra jellemző termékek magas minőségű előállítás
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térség gazdasági, társadalmi, kulturális kapcsolatrendszere erősödik a megye, a régió és Budapest irányában az autópálya folyamatos közeledésével. Számos eddigi kiaknázatlan lehetőség kínálkozik a közlekedési infrastruktúra folyamatos fejlődésével.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A térségben nincs kidolgozott és jól kommunikálható tanulmány az autópálya helyi lakosságot érintő előnyeiről, hátrányairól. A térség vállalkozói rétege nincs felkészítve az előálló gazdasági környezet- változásból fakadó előnyök kihasználására.
<b>Megoldás</b>	Széles társadalmi kommunikációt kell folytatni az autópálya gazdasági, társadalmi, kulturális és ökológiai hatásáról. Más hazai és külföldi projektek bemutatása által fel kell készíteni az érintett önkormányzatokat, vállalkozókat az autópálya infrastruktúra-fejlesztéséből fakadó előnyeinek kihasználására. Speciális oktatási-információs projekteken keresztül fel kell készíteni a helyi társadalmat a keletkező előnyök lehető leghatékonyabb kihasználására.
<b>Eredmény</b>	Az autópálya építésével párhuzamosan a helyi társadalom és a helyi vállalkozói réteg kedvező arányba részesül az autópálya építésből eredeztethető fejlesztési lehetőségekből, valamint hatékonyabban tudja elkerülni vagy csökkenteni ezek kedvezőtlen hatásait. Hosszú távon nő a vállalkozói hajlam, a térség bevétele növekszik, új munkahelyek jönnek létre. Élénkül a társadalmi, gazdasági, kulturális kapcsolat a térségen kívüli területekkel is.
<b>Érintett települések</b>	Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövépetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény

<b>21. HPME ÚMVP LEADER jogcímhez rendelés:</b>	Életminőség/Diverzifikáció 413
<b>HPME jogcím</b>	Közösségi terek kialakítása (IKSZT)
<b>HPME-hez rendelt forrás</b>	Központi forrásból
<b>HPME HVS célkitűzéshez rendelés:</b>	Életminőség javítása
<b>HPME kódolás</b>	-
<b>Helyzet/Adottság</b>	A térségben lévő kis településeken a helyi történelmi egyház(ak) a lakosság egésze szempontjából döntő jelentőségű társadalmi tőkével, közösségi integrációs potenciállal rendelkezik. Ezen kívül a helyi történelmi, kulturális épített, tárgyi és szellemi örökség, a helyi kulturális tőke kiemelkedően fontos bázisai, forrásai. A helyi egyházközségeknek az ingatlanai azonban többnyire leromlott állapotúak, és sok korszerűségi kritériumnak nem felelnek meg.
<b>Probléma/Lehetőség</b>	A helyi közösségi összetartozásában, a helyi identitás megőrzésében, a hagyományok ápolásában fontos lehetőségeket hordoz magában a helyi egyházközség társadalmi súlyával, kapcsolati rendszerével, szervezeti adottságaival. Gazdálkodási mutatóihoz képest kimagasló arányban képes a lakosság jelentős mértékű elérésére. Az egyház infrastruktúrájának fejlesztése, korszerűsítése keretben biztosít mind a helyi értékek megőrzéséhez, mind a közösségi identitásnak a piactudományi feltételek és globális kihívások közötti fenntarthatóságához.
<b>Megoldás</b>	Olyan többcélú közösségi tér kialakítása, amely a település kulturális életének meghatározó színtere lehet. A kialakított infrastruktúra alkalmas lesz a helyi egyházi élet eseményein túl a települést érintő rendezvények és akár több településre is kiterjedő egyházi, kulturális,

	<p>társadalmi események lebonyolítására. Az ingatlan célszerűsége, szinergikus adottsága és fenntarthatósága mind a korszerűsített kialakításban, mind a technológiailag garantált gazdaságos működtetésben, mind a sokrétű funkciót egyszerre magába ölelő jellegében testesül. A létesítmény így teret biztosít majd a helyi egyházi, közösségi, kulturális, hagyományörző, a közösség környezettudatos nevelésre, valamint a leader-típusú vidékfejlesztési szemlélet megismertetésére irányuló programoknak, képzéseknek, turisztikai szolgáltatásoknak. Emblematikus létesítményként mintaként szolgál mind helyi, mind térségi szinten az európai szintű vidéki életforma megteremtésére és fejlesztésére.</p>
<b>Eredmény</b>	<p>A település közösségi kulturális életének, s ezen keresztül a helyben tartó erőnek, a vidéki életforma attraktivitásának, a fenntartható gazdálkodási szemlélet erősödésére számítunk az elkövetkező években, amely a rendezvények számának és látogatottságának növekedésében lesz leginkább érzékelhető. A településre nézve a rendezvények száma 50%-os, a résztvevők összlétszámának 30%-os növekedésére számítunk projekt megvalósulását követő 5 éven belül.</p>
<b>Érintett települések</b>	<p>Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Jéke, Kisvarsány, Lónya, Lövöpetri, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírlövő, Olcsva, Pap, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tizzaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya, Vásárosnamény</p>

### 3.5 Forrásallokáció

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT	Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület										Kód:	33
II. CÉLKITŰZÉSEK	Helyi	Turisztika	Ifjúsági-	Marketing	Térségi	Hagyomány	Felső-	Szabadtéri				
HPME sorszáma	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
HPME címe	Helyi term	Meglévő,	Népi ku	Marketing	Hagyomá	Oktató, k	Felső-Tis	Szabadtéri (out door)	szabadidős és	rekreációs	tevékenys	
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	A1.	B1.	C1.	D1.	F1.	G1.	H1.	I1.				
Célterület jogcím besorolása (HVS jogcím szerint, betűjellel)	0b	0b	0c	0a	0a	0d	0c	0a				
Célterülethez allokált forrás (Ft)	90	90	15	40	15	10	60	80			400	összeg
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	darab
Kis értékű célterület (igen = 1, nem = 0; LEGFELEBB 4 DB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RENDEN
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0; LEGFELEBB 2 DB; KOMPLEX NEM LEHET)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RENDEN
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány). Minimum 45%.	0	90	0	0	0	0	0	0	0	0	90	NINCS RENDEN
Ellenőrzés (kis értékű aránya). Maximum 10%.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RENDEN
HPME/célterület kód	330b01	330b02	330c03	330a04	330a05	330d06	330c07	330a08	3309	3310		

A táblázat a Felső-Tisza Völgye LEADER-célterületeinek a forrásallokációját mutatja be. A nyolc meghirdetni kívánó célterületre összesen 400 millió Ft került allokálásra az alábbiak szerint:

- Helyi termékeket előállító vállalkozások kialakítása és fejlesztése (vállalkozás alapú fejlesztés) – 90 000 000 Ft
- Turisztikai szolgáltatásfejlesztés (vállalkozás alapú fejlesztés) – 90 000 000 Ft
- Ifjúsági, kulturális, helyi hagyományokra épülő rendezvények (rendezvény) – 15 000 000 Ft
- Marketing, arculatformálás, gazdasági információs központ működtetése (közösségi célú fejlesztés) – 40 000 000 Ft
- Térségi civil szervezetek fejlesztése (közösségi célú fejlesztés) – 15 000 000 Ft
- Hagyományos mesterségek képzésének megvalósítása (képzés) – 10 000 000 Ft
- Felső-Tisza Völgyi rendezvénysorozatok (rendezvény) – 60 000 000 Ft
- Szabadtéri szabadidős és rekreációs tevékenységek fejlesztése (közösségi célú fejlesztés) – 80 000 000 Ft

Az összegek allokálásánál biztosított a kötelezően 45 %-os gazdaságfejlesztési rész.

## **4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések**

### ***4.1 Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés***

A Felső-Tisza Völgye LEADER HACS a ÚMVP IH 6/2011. (II.4.) számú közleményének megjelenését követően, az abban leírtaknak megfelelően követte a nyilvánossági intézkedéseket. Elkészítette a lakossági felhívást és megküldte a térség minden települése számára nyomtatottan és elektronikus formában, miszerint a Felső-Tisza Völgyben megkezdődött a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata. A felhívásban tájékoztatta a lakosságot a felülvizsgálat főbb lépéseiről és az ahhoz kapcsolódó időbeosztásokról. A felhívást az önkormányzatok hirdetőfalán felül a saját honlapján és a HACS irodájának hirdetőfalán, a Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás honlapján és hirdetőfalán, a Vásárosnaményi Televízióban, Vásárosnamény Város Önkormányzatának honlapján és egy helyi hírek megjelentetésével foglalkozó honlapon is megjelentette. A HACS létrehozott hivatalos honlapján egy új menüpontot, mely kimondottan a HVS felülvizsgálásával és a tájékoztatással foglalkozott.

Munkanapokon az iroda nyitvatartásával konzultációs lehetőséget biztosítottunk, de a felhívásban szereplő telefonos és e-mailes elérhetőségekre is vártuk az észrevételeket, megjegyzéseket, ötleteket. A projektgyűjtést meghirdetése a HACS saját honlapján történt és a 2011.02.15-ei Indító Megbeszélésen szintén meghirdetésre került. Az Indító Megbeszélés lefolytatása, a Tervezői Csoport tagjainak megválasztása követte a közleményben leírtakat. Az Indító Megbeszélést követően összeült a Tervezői Csoport és megtartotta első megbeszélését. Három tájékoztató fórum megtartására került sor a térségben úgy, hogy a mikrocentrumok kerültek kialakításra és ide koncentráltuk a tagokat és a felülvizsgálat iránt érdeklődőket. Tiszakerecsenyben, Vásárosnaményban és Tarpán került sor a fórumok megtartására, ahová tagjainkat és az általuk invitált érdeklődőket vártuk. A tájékoztató fórumokat követően konzultációs lehetőséget biztosítottunk, illetve projektgyűjtést is hirdettünk, több ötletet a fórumok alkalmával vettünk át. Március 10-én a Tervezői Csoport véglegesítette, majd elfogadta a HVS általános részét. Másnap az Elnökségi Tanácsa is jóváhagyta a dokumentumot némi kiegészítéssel. Több projektötletet személyesen adtak át, néhány levélben és megint néhány elektronikusan is érkezett, melyekről március 24-én döntött a Tervezői Csoport. Március 25-én az Egyesület Közgyűlése is jóváhagyta a beérkezett projektötleteket. A célterülettervezőben elkészült célterületeket és a hozzájuk kapcsolódó forrásallokációkat a Tervezői Csoport április 5-én hagyta jóvá. Május 2-án a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal történt egyeztetés a célterületeket illetően, míg május 3-án az Irányító Hatósággal is megtörtént az egyeztetés. Az Egyesület Közgyűlése május 13-án hagyta jóvá a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia dokumentumát és a hozzá kapcsolódó nyomtatványokat.

### ***4.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása***

A Felső-Tisza Völgye LEADER HACS 2008. óta egyesület formájában biztosítja és látja el a vidékfejlesztéshez kapcsolódó feladatokat a térségben. A megalulást követően a tagok létszáma évi 1-2 szervezettel csökken, így 2008-ban 67 taggal indult az egyesület, míg 2011-ben 63 a tagok létszáma. Az egyesület legmagasabb és legfőbb szerve a Közgyűlés, az egyesület működése alapszabálya szerint történik. Az egyesület képviselőjére az egyesület Elnöke és Alelnöke hivatott. A Közgyűlés mellett működik az Egyesület Elnöksége, melynek 13 tagja van az szférám megfelelő képviselői arányának betartásával és mely egy fővel kiegészülve egyben a Döntőbizottsági Tanács feladatait is ellátja. Az egyesület Felügyelőbizottsága végzi a működés vizsgálatát, ellenőrzését.

Az egyesület munkaszervezete látja el a mindennapi teendőket és feladatokat, melyek érkezhettek a Közgyűlés, az Elnökség, a tagok, az Irányító Hatóság vagy a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal részéről. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiához kapcsolódó feladatokat is a munkaszervezet látja el a munkatervi feladatoknak megfelelően, melyet az Irányító Hatóságtól és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivataltól kap. A kijelölt feladatok a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósulását irányítják, így a feladatok teljesítésével a stratégiában megjelöltek is teljesítésre



kerülnek. A teljesítésnek megfelelően történik az egyesület költségeinek az elszámolása a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal felé, így az egyesület maximálisan igyekszik teljesíteni feladatait és egyben a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában leírtakat.

Az egyesület munkaszervezete a kezdetekben 3 fővel látta el a feladatokat, egy fő munkaszervezet vezetővel és két fő kérelemkezelési szakreferenssel, majd a létszám 2009-ben további egy fővel nőtt. Az induló 3 fő felsőfokú végzettségű, geográfus, nemzetközi kapcsolatok és területfejlesztési végzettségű, illetve környezetgazdálkodási agrármérnök képesítést szereztek. A 4. fő ügykezelési és honlapszerkesztési-informatikai feladatokat látott el 2011. májusáig. 2009. decemberében az egyesület teljesítette az akkreditációs feltételeket új irodájában, így ezt követően delegált feladatokat is ellátott a munkaszervezet. A LEADER-szerű működésnél teljesülnek a feltételek: terület alapú, multi-szektorális, integrált stratégiák alkalmazása, amelyek célja a helyi gazdasági potenciál egészének hasznosítása, az alulról jövő kezdeményezések felkarolása, a helyi lakosság aktivizálása, bevonása a fejlesztési folyamatokba, kapcsolatteremtés, élő kapcsolatrendszer és együttműködés kialakítása a vidéki térségek között a megszerzett tudás és tapasztalatok közös hasznosítása végett, az innováció növelése és a helyi partnerség erősítése. A munkaszervezet alkalmazottai korábbi területfejlesztési tapasztalataiknak köszönhetően jól végzik a közpénzek felhasználásához kapcsolódó feladatokat.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításának főbb lépései során a III. tengely négy jogcíméhez kapcsolódó fejlesztések első körében 47 db kérelem érkezett be a munkaszervezethez. A 3 177 110 € rendelkezésre álló keretből 1 446 007 € keretre történt kötelezettségvállalás, 114 534 € falumegújításra és fejlesztésre LHH területen 105 502 € pedig nem LHH területen, 17 479 € mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére LHH területen, 693 437 € turisztikai tevékenységek ösztönzésére LHH területen és 515 055 € vidéki örökség megőrzésére LHH területen.

A LEADER-program első kiírása során a Felső-Tisza Völgye HACS 11 darab célterületet hirdetett meg 1 316 474 € forráskerettel, melyekre összesen 22 darab kérelem érkezett be a térségből. 297 793 € forrás került lekötésre. Együttműködés szélesítésére a Bereg megyei ukrainai területeivel célterületre négy pályázó 17 836 867 Ft fejlesztési összeget kapott, népi, kulturális és gasztronómiai hagyományokra épülő rendezvényekre két pályázó 1 907 498 Ft összeget, marketing és arculatformálás jogcímre egy pályázó 22 344 000 Ft-ot, vallásturizmushoz kapcsolódó szolgáltatások népszerűsítésére két pályázó 11 970 000 Ft-ot, míg vendégturizmus kialakítására és fejlesztésére négy pályázó 26 470 766 Ft fejlesztési összeghez jutott.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011. évi felülvizsgálata során a Felső-Tisza Völgye HACS sikeresen lezárta a III. tengely második köréhez kapcsolódó kérelmeit, így 2011. április 18-án az egyesület döntőbizottsága véglegesíthette a három meghirdetett jogcímhez kapcsolódó kérelmek rangsorait és forrásallokációit. 21 kérelmezőt részesített támogatásban a döntőbizottság és ennek megfelelően 260 millió Ft-ot meghaladó fejlesztési összegre került kötelezettségvállalás. Falumegújításra és fejlesztésre 114 037 402 Ft összeget-, 34 212 485 Ft-ot mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére, vidéki örökség megőrzésére pedig 112 009 549 Ft támogatási összeget fordíthatnak a pályázók céljaik elérésére.

A fejlesztések megvalósítása során a kérelmezők sokszor ütköznek nehézségekbe, akadályokba. Az elhúzódó döntések, a bürokratikus folyamatok, az elhúzódó kifizetések nagyon megnehezítik a fejlesztések megvalósítását, s így a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiánk megvalósítását is. Reményeink szerint a döntési és elbírálási folyamatok felgyorsulnak-leegyszerűsödnek és így a Felső-Tisza Völgye LEADER HACS is közelebb kerül a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának megvalósításához.

## 5. Mellékletek

### 5.1 A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek

A Felső-Tisza Völgye LEADER HACS az ÚMVP IH 6/2011. (II.4.) közleménye alapján 2011.02.07. – 2011.03.18. közötti időszakban kapott arra lehetőséget, hogy elvégezze Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának általános felülvizsgálását, melyet az alábbiak szerint végzett:

2011.02.07. – Lakossági felhívás elkészítése, elektronikus- és nyomtatott formátumban megküldése a HACS területén található önkormányzatok számára, a felhívás hirdetése helyi médiákban;

2011.02.14. – A HVS általános felülvizsgálásának és projektgyűjtésének meghirdetése a térségben;

2011.02.15. – Indító megbeszélés, a Tervezői Csoport tagjainak megválasztása, Tervezői Csoport ülésének;

2011.03.01. – Tájékoztató fórum és projektgyűjtés Tiszakerecsenyben;

2011.03.02. – Tájékoztató fórum és projektgyűjtés Vásárosnaményban;

2011.03.03. – Tájékoztató fórum és projektgyűjtés Tarpán;

2011.03.10. – A HVS dokumentum részleteinek megbeszélése, Tervezői Csoport általi elfogadása;

2011.03.11. – Elnökségi Tanácsülés, a HVS dokumentum véglegesítése és jóváhagyása;

2011.03.24. – A beérkezett projektötletek Tervezői Csoport általi megbeszélése és elfogadása;

2011.03.25. – A beérkezett projektötletek Közgyűlési jóváhagyása;

2011.04.05. – A célterület tervező és a forrásallokáció Tervezői Csoport általi elfogadása;

2011.05.02. – Célterületek, HPME katalógus MVH egyeztetése;

2011.05.03. – Célterületek, HPME katalógus IH egyeztetése;

2011.05.13. – Teljes HVS Közgyűlési elfogadása;

## 5.2 Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT		Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület										Kód:	33
<b>II. CÉLKITŰZÉSEK</b>		Helyi	Turisztika	Ifjúsági	Marketin	Térségi	Hagyomá	Felső-	Szabadtér				
HPME sorszáma		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
HPME címe		Helyi term Meglévő, l Népi ku Marketin Hagyomá Oktató, k Felső-Tis Szabadtéri (out door) szabadidős és rekreációs tevékenys											
<b>III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)</b>		A1.	B1.	C1.	D1.	F1.	G1.	H1.	I1.				
Célterület jogcím besorolása (HVS jogcím szerint, betűjellel)		0b	0b	0c	0a	0a	0d	0c	0a				
Célterülethez allokált forrás (Ft)		90	90	15	40	15	10	60	80			400	összeg
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)		0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	darab
Kis értékű célterület (igen = 1, nem = 0; LEGFELEBB 4 DB)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RENDBEN
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0; LEGFELEBB 2 DB; KOMPLEX NEM LEHET)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RENDBEN
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány). Minimum 45%.		0	90	0	0	0	0	0	0	0	0	90	NINCS RENDBEN
Ellenőrzés (kis értékű aránya). Maximum 10%.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RENDBEN
HPME/célterület kód		330b01	330b02	330c03	330a04	330a05	330d06	330c07	330a08	3309	3310		
<b>Jogcím kód / megnevezés magyarázat</b>		<b>Kitöltési útmutató</b> A HACS név kiválasztása (a fenti rubrikában megtehető) után a HACS kód automatikusan töltődik, a teljes kód a célterület rubrikák kitöltése után áll össze. Kis értékű fejlesztés írása lehetőség, nem kötelező. A komplex fejlesztés megfogalmazása lehetőség, nem kötelező. Amennyiben egy célterület kis értékű, nem lehet egyszerre komplex is. A kis értékű aránya a LEADER allokált forrásokból legfeljebb 10%, a gazdaságfejlesztési aránya min. 45%. A nem színnel jelölt cellák kitöltendőek. A kódolás automatikus, referencia kód, ami nem egyezik meg az IIER-ben kapott kóddal. A táblázat nem helyettesíti a célterület tervezőt, csupán a tervezést és ellenőrzést segítő eszköz, amellyel a forrásallokáció, a darabszám korlátozás, és az átfedések kiszűrése lehetséges. A "Célkitűzés" betűjele helyett a célkitűzés nevét kell beírni. A HPME címe kitöltendő.											
0a	közösségi célú												
0b	vállalkozási alapú												
0c	rendezvény												
0d	képzés												
0e	tervek és tanulmányok												
0f	Térségen belüli együttműködés												

**Összesen: 400 mFt**

### 5.3 A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok

A Felső-Tisza Völgye LEADER HACs a 6/2011. (II.4.) ÚMVP IH közleményének megjelenését követően honlapján ([www.felső-tiszavölgye.hu](http://www.felső-tiszavölgye.hu)) létrehozott egy új menüpontot **HVS felülvizsgálat 2011.** ([http://www.felső-tiszavölgye.hu/index.php?option=com\\_content&view=article&id=40&Itemid=44](http://www.felső-tiszavölgye.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=40&Itemid=44)) címmel. A menüpont tartalmazza az ÚMVP IH által kötelezően megjelölt nyilvánossági dokumentumokat, felhívásokat.

További nyilvánossági dokumentumok:



## FELHÍVÁS

### Tisztelt Lakosság!

Az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011. (II.4.) közleménye alapján a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület számára ismét lehetőség nyílik 2011.02.07. – 2011. 03. 18. közötti időszakban a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatára.

A HVS felülvizsgálatra két szakaszban kerül sor.

#### 1. szakasz

- 2011.02.07. – 2011.02.20.: HVS általános felülvizsgálat indító megbeszélés. A tervezői csoport kijelölése.
- 2011.02.15-ig.: HVS általános felülvizsgálat és projekt ötlet gyűjtés meghirdetése.
- 2011.02.15. – 2011.03.04.: Fórumok tartása. A HVS jövőképe, célkitűzései, intézkedései. Projektötlet-gyűjtés.
- 2011.03.07. – 2011.03.11.: HVS dokumentum véglegesítése (tervezői csoport) és jóváhagyása (HACS általi jóváhagyás).
2011. 03.16. –2011.03.18.: HVS dokumentum IH-hoz való benyújtása elektronikus formában.

#### 2. szakasz

Projektötletek jóváhagyása, célterület tervezés:

- 2011.03.11. – 2011.03.27.: Tervezői csoport és HACS döntés a beérkezett projektötletekről. HPME katalógus összeállításának megkezdése .
- 2011.03.28. – 2011.04.20.: HPME katalógus véglegesítés. III egyeztetés. HPME katalógus jóváhagyása. HPME-k IIER-ben rögzítése. HPME katalógus Excel formában való benyújtása az IH-hoz
- 2011.04.30.: HPME katalógus megjelenése a LEADER rendelet alapján kiírt Pályázati Felhívásban.
- 2011.06.30. – 07.30.: LEADER pályázatok tervezett benyújtása (a LEADER rendelet hatályba lépését követő 60 napot követően)

A Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület munkaszervezete az elérhetőségei bármelyikén várja az észrevételeket, projektötleteket, kérdéseket a HVS-el és annak felülvizsgálatával kapcsolatosan, illetve a felülvizsgálat lezárásáig konzultációs lehetőségeket biztosít mindenki számára irodájában, munkanapokon 7:30-tól 16:00 óráig, szerdai napokon pedig 7:30-tól 18:00 óráig.

#### **Elérhetőségeink:**

Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület  
4800 Vásárosnamény, Rákóczi u. 32./B.  
4801 Vásárosnamény, Pf.: 72.  
Tel/Fax: +36-45-470-296  
e-mail: [felsotisza@gmail.com](mailto:felsotisza@gmail.com)  
web: [www.felső-tiszavölgye.hu](http://www.felső-tiszavölgye.hu)

Vásárosnamény, 2011. február 7.

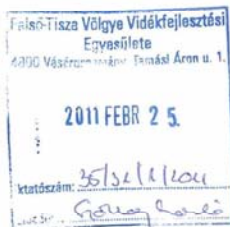
Szöllősy László sk.  
munkaszervezet vezető



Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:  
a vidéki területekbe beruházó Európa



ÚJ MAGYARORSZÁG  
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM  
2007-2013



## MEGHÍVÓ

### a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület HVS általános felülvizsgálatának tájékoztató fórumára

A tájékoztató fórum időpontja:

**2011. március 1. (kedd) de. 10:00 óra**

Helye: Tiszakerecseny, Árpád u. 30. Községi Ház előadóterme

Az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011. (II.4.) közleménye alapján a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület számára ismét lehetőség nyílik 2011.02.07. – 2011. 03. 18. közötti időszakban a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatára.

#### Témák:

1. Az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011. (II.4.) közleményének ismertetése;
2. A HVS felépítése, lehetőségei, fejlesztési céljai;
3. Egyebek. (javaslatok, projekt-ötletek, elképzelések megbeszélése)

Tekintettel a témák fontosságára, kérem, hogy a tájékoztató fórumon feltétlenül szíveskedjen megjelenni, hisz ezek alapján formálódnak a térség későbbi LEADER pályázatainak kiírásai, céljai!

**Feltétlenül várjuk a települések civil- és üzleti szféráinak képviselőit is!**

Vásárosnamény, 2011. február 23.

Szöllősy László  
munkaszervezet vezető  
Tervezői Csoport vezetője



Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:  
a vidéki területekbe beruházó Európa



ÚJ MAGYARORSZÁG  
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM  
2007–2013



## MEGHÍVÓ

### a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület HVS általános felülvizsgálatának tájékoztató fórumára

A tájékoztató fórum időpontja:

2011. március 2. (szerda) de. 10:00 óra

Helye: Vásárosnamény Város Önkormányzatának I. em. nagyterme

Az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011. (II.4.) közleménye alapján a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület számára ismét lehetőség nyílik 2011.02.07. – 2011. 03. 18. közötti időszakban a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatára.

#### Témák:

1. Az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011. (II.4.) közleményének ismertetése;
2. A HVS felépítése, lehetőségei, fejlesztési céljai;
3. Egyebek. (javaslatok, projekt-ötletek, elképzelések megbeszélése)

Tekintettel a témák fontosságára, kérem, hogy a tájékoztató fórumon feltétlenül szíveskedjen megjelenni, hisz ezek alapján formálódnak a térség későbbi LEADER pályázatainak kiírásai, céljai!

**Feltétlenül várjuk a települések civil- és üzleti szféráinak képviselőit is!**

Vásárosnamény, 2011. február 23.

*Szöllősy László*  
.....  
Szöllősy László  
munkaszervezet vezetője  
Tervezői Csoport vezetője



Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:  
a vidéki területekbe beruházó Európa



ÚJ MAGYARORSZÁG  
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM  
2007-2013



## MEGHÍVÓ

### a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület HVS általános felülvizsgálatának tájékoztató fórumára

A tájékoztató fórum időpontja:

2011. március 3. (csütörtök) du. 14:00 óra

Helye: Tarpa, Kossuth u. 25./C. II. Rákóczi Ferenc Művelődési Ház

Az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011. (II.4.) közleménye alapján a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület számára ismét lehetőség nyílik 2011.02.07. – 2011. 03. 18. közötti időszakban a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatára.

#### Témák:

1. Az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011. (II.4.) közleményének ismertetése;
2. A HVS felépítése, lehetőségei, fejlesztési céljai;
3. Egyebek. (javaslatok, projekt-ötletek, elképzelések megbeszélése)

Tekintettel a témák fontosságára, kérem, hogy a tájékoztató fórumon feltétlenül szíveskedjen megjelenni, hisz ezek alapján formálódnak a térség későbbi LEADER pályázatainak kiírásai, céljai!

**Feltétlenül várjuk a települések civil- és üzleti szféráinak képviselőit is!**

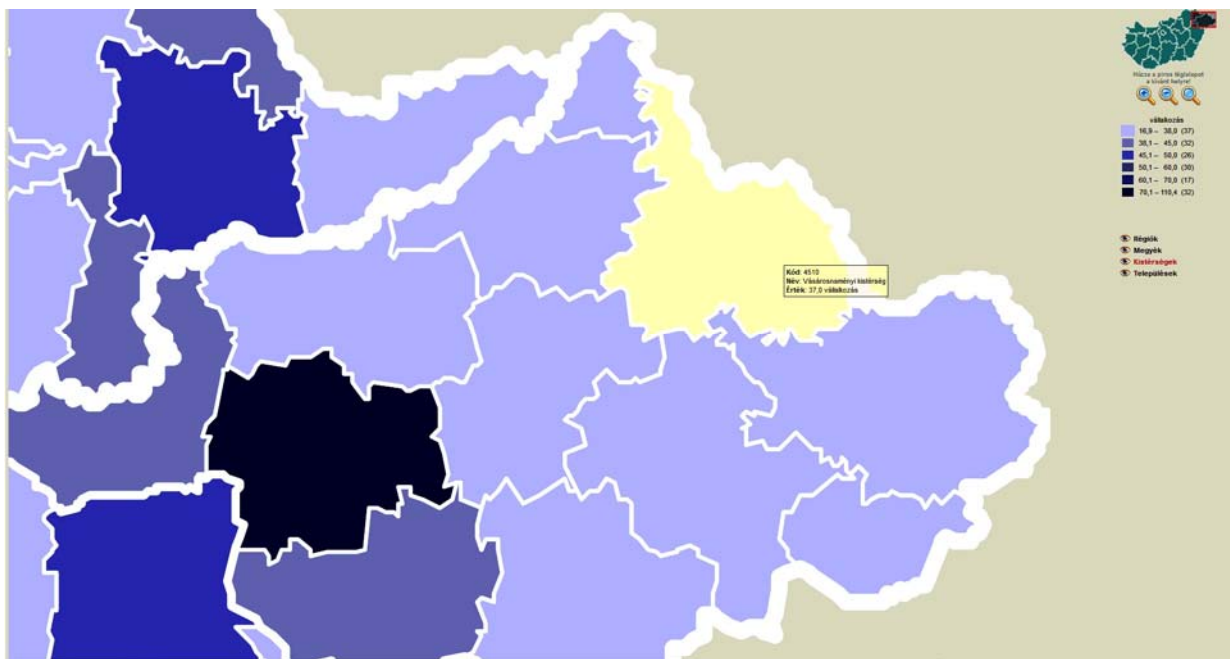
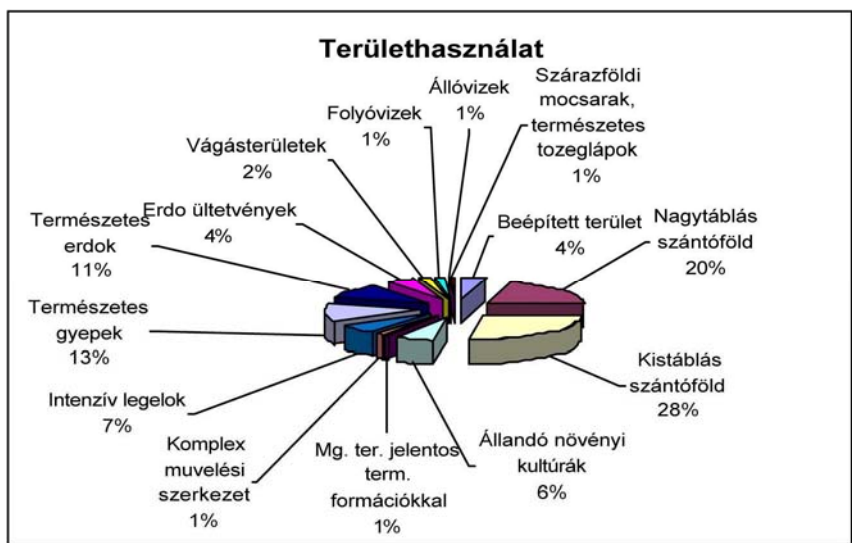
Vásárosnamény, 2011. február 23.

  
Szöllősy László  
munkaszervezet vezető  
Tervezői Csoport vezetője



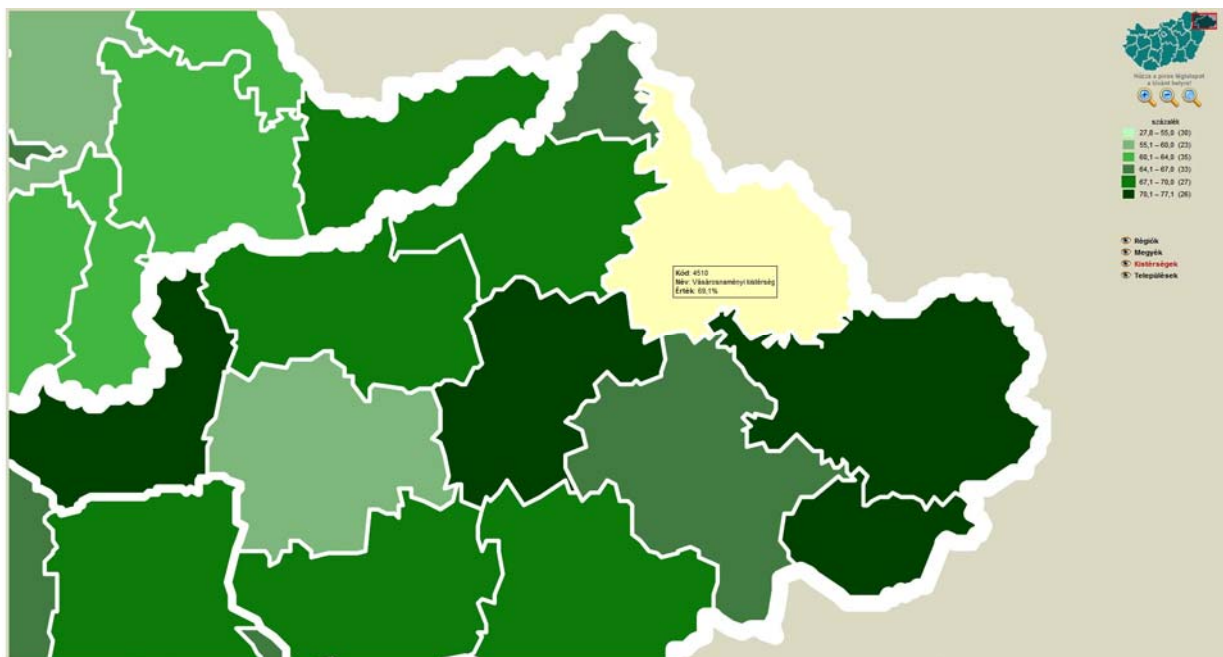
Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:  
a vidéki területekbe beruházó Európa

### 5.4 Térképek (a térség természeti, egyéb adottságait bemutató térképek)

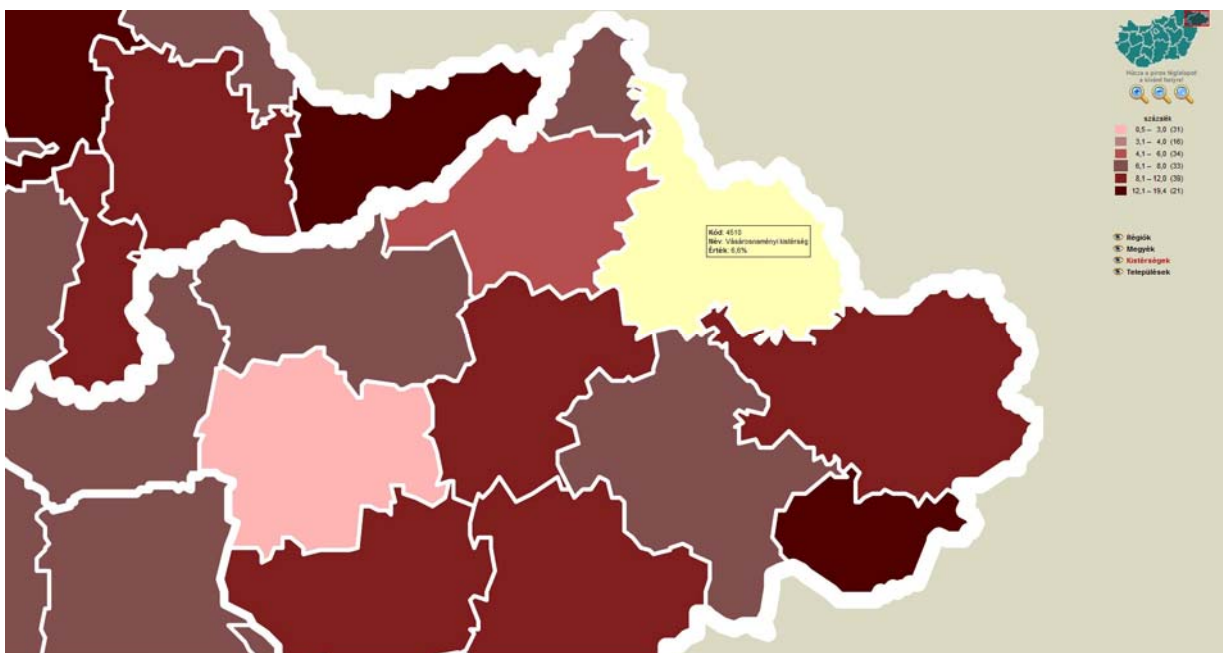


Működő vállalkozások száma 1000 lakosra (érték: 37,0)

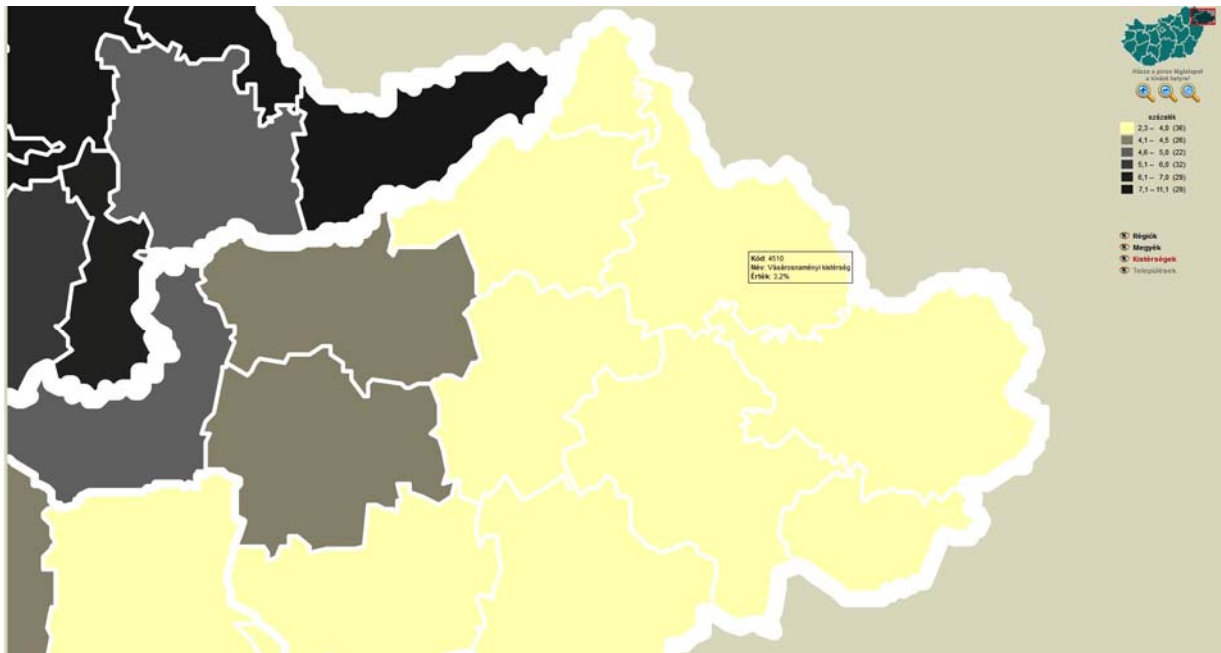




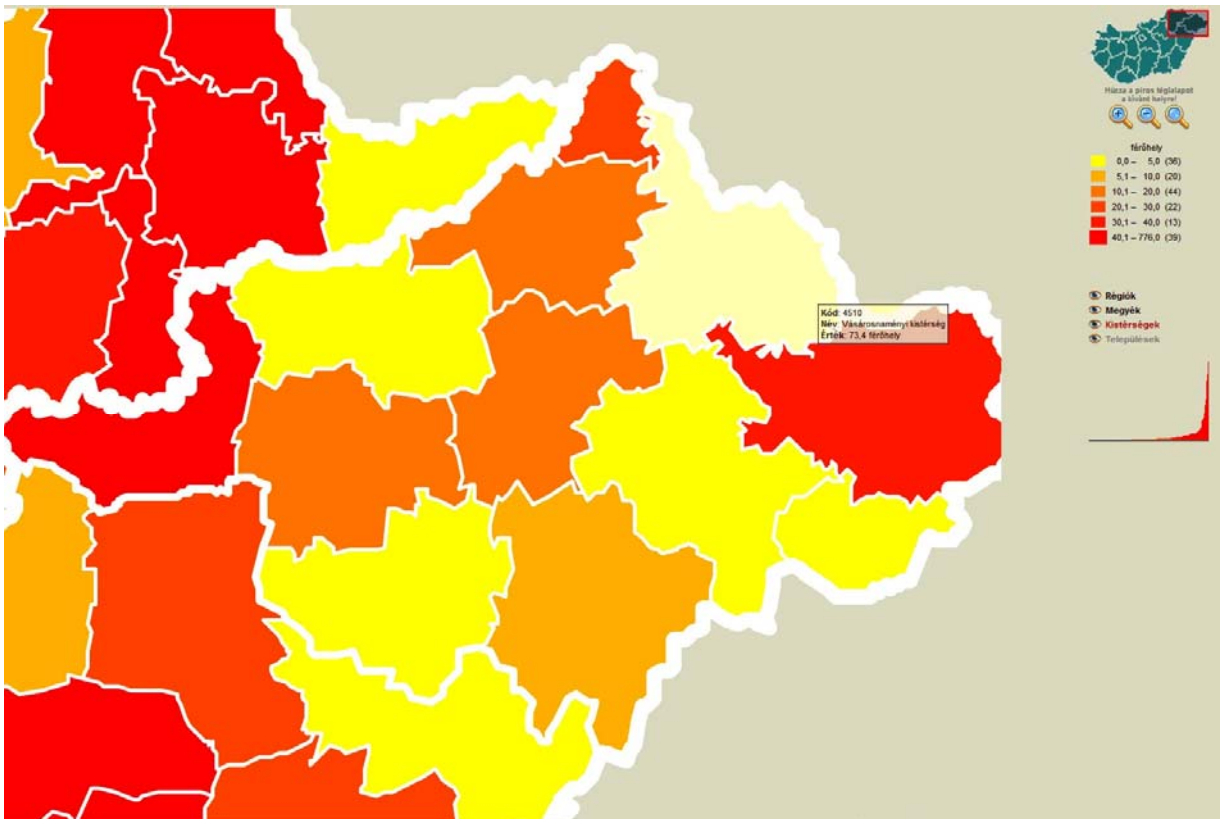
Egyéni vállalkozások aránya a működő vállalkozásokból (érték: 69,1%)



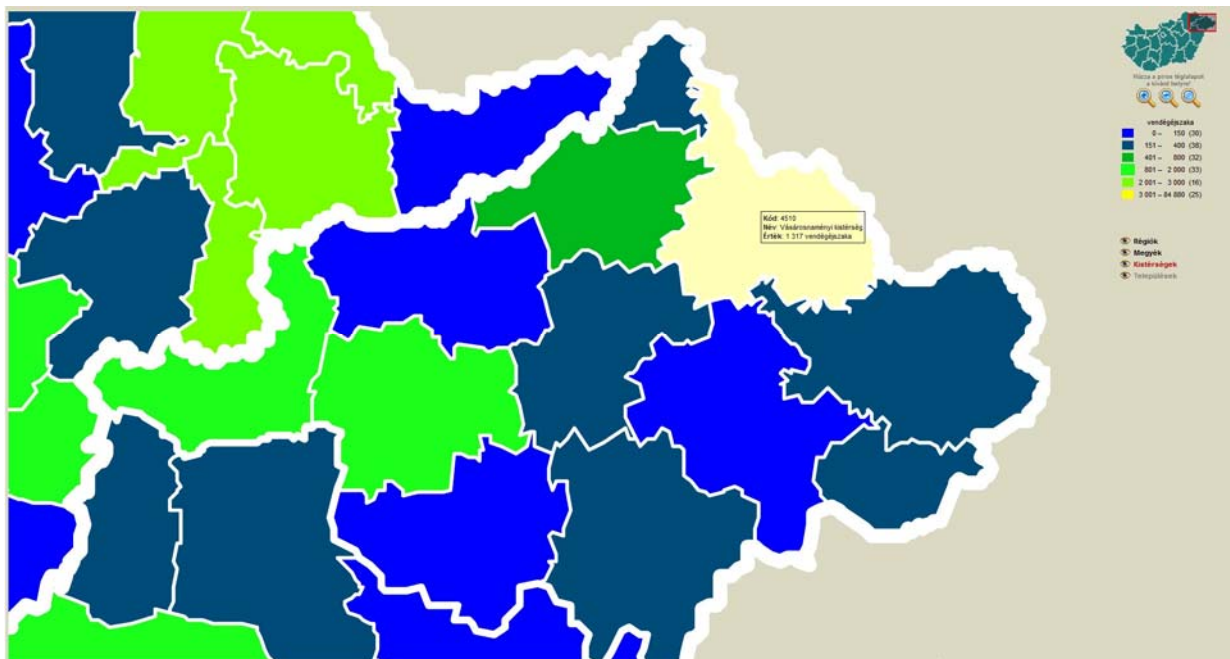
A működő vállalkozásokból a mezőgazdaság, vad-, erdőgazdálkodás, halászat gazdasági ágban tevékenykedők (érték: 6,6%)



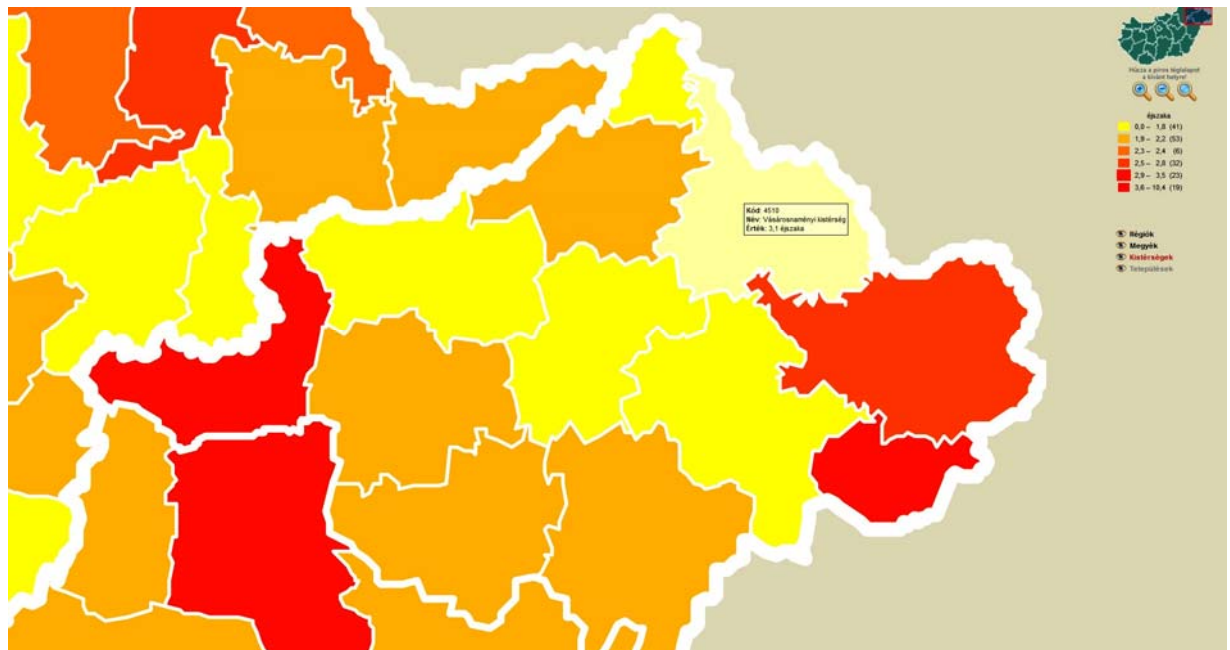
A nonprofit szervezetek aránya a regisztrált vállalkozásokból (érték: 3,2%)



Kereskedelmi szálláshelyek 1000 lakosra (érték: 73,4 férőhely)



A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakai 1000 lakosra (érték: 1317 vendégéjszaka)



Átlagos tartózkodási idő (érték: 3,1 éjszaka)

## 5.5 Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai)

### A Felső-Tisza Völgye HACS településeinek lakosság száma (2011. január 1. adatok)

	Település neve:	Lakosság szám
1.	<b>Aranyosapáti</b>	<b>2 062 fő</b>
2.	<b>Barabás</b>	<b>810 fő</b>
3.	<b>Bregdaróc</b>	<b>844 fő</b>
4.	<b>Beregsurány</b>	<b>859 fő</b>
5.	<b>Csaroda</b>	<b>584 fő</b>
6.	<b>Gelénes</b>	<b>582 fő</b>
7.	<b>Gemzse</b>	<b>873 fő</b>
8.	<b>Gulács</b>	<b>925 fő</b>
9.	<b>Gyüre</b>	<b>1 296 fő</b>
10.	<b>Hetefejércse</b>	<b>288 fő</b>
11.	<b>Ilk</b>	<b>1 358 fő</b>
12.	<b>Jánd</b>	<b>821 fő</b>
13.	<b>Jéke</b>	<b>756 fő</b>
14.	<b>Kisvarsány</b>	<b>1 037 fő</b>
15.	<b>Lónya</b>	<b>794 fő</b>
16.	<b>Lövőpetri</b>	<b>518 fő</b>
17.	<b>Márokpapi</b>	<b>442 fő</b>
18.	<b>Mátyus</b>	<b>321 fő</b>
19.	<b>Nagyvarsány</b>	<b>1 522 fő</b>
20.	<b>Nyírlövő</b>	<b>721 fő</b>
21.	<b>Olcsva</b>	<b>721 fő</b>
22.	<b>Pap</b>	<b>1 947 fő</b>
23.	<b>Tarpa</b>	<b>2 245 fő</b>
24.	<b>Tákos</b>	<b>362 fő</b>
25.	<b>Tiszaadony</b>	<b>645 fő</b>
26.	<b>Tizsakerecseny</b>	<b>963 fő</b>
27.	<b>Tizsaszalka</b>	<b>962 fő</b>
28.	<b>Tiszavid</b>	<b>536 fő</b>
29.	<b>Tivadar</b>	<b>215 fő</b>
30.	<b>Vámosatya</b>	<b>579 fő</b>
31.	<b>Vásárosnamény</b>	<b>8 919 fő</b>
	<b>Összesen:</b>	<b>35 237 fő</b>

HACS regisztrációs száma:	1004409971									
HACS neve:	Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület									
Rendelkezésre álló forrás (€):	3 177 110 €									
Kötelezően hátrányos helyzetű területre fordítandó forrás	2 940 810 €	<table border="1"> <tr> <td>év</td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> </tr> <tr> <td>Euró árfolyam:</td> <td>266,7</td> <td>270,42</td> <td>277,95</td> </tr> </table>	év	2009	2010	2011	Euró árfolyam:	266,7	270,42	277,95
év	2009	2010	2011							
Euró árfolyam:	266,7	270,42	277,95							
I. körben lekötött forrás (€):	1 448 007 €									
I. kör kötelezettségvállalásának módosulása:	134 136 €									
II. kör során rendelkezésre álló forrás (€):	1 596 967 €									
Maradvány (€):	0 €									

Forrásallokációs tábla										
	Forrásallokáció		1. körben lekötött forrás		1. kör zárását követő forrásváltozás		A 2. kör során rendelkezésre álló forrás			
	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület	Hátrányos helyzetű terület	Nem hátrányos helyzetű terület
	€	€	€	€	€	€	€	€	Ft	Ft
Falumegújítás és fejlesztése Rendelet száma: 135/2008	542 057	136 200	114 534	105 502	0	0	427 523	30 698	118 830 018	8 532 509
Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése Rendelet száma: 136/2008	666 286	20 491	17 479	0	0	0	648 807	20 491	180 335 906	5 695 473
Turisztikai tevékenységek ösztönzése Rendelet száma: 137/2008	827 573	0	693 437	0	134 136	0	0	0	0	0
Vidéki örökség megőrzése Rendelet száma:138/2008	934 020	50 483	515 055	0	0	0	418 965	50 483	116 451 322	14 031 750
<b>Összesen</b>	<b>2 969 936</b>	<b>207 174</b>	<b>1 340 505</b>	<b>105 502</b>	<b>134 136</b>	<b>0</b>	<b>1 495 295</b>	<b>101 672</b>	<b>415 617 245</b>	<b>28 259 732</b>

A 2. kör vonatkozásában rendelkezésre álló források megfelelőek.

Az 1. kör után megfelel a 147/2007. FVM rendeletnek.

Megfelelő forrásallokáció.

Megfelelő kötelezettség-vállalás.

Kötelezettség-vállalás				
	Lekötésre került összeg			
	Hátrányos €	Nem hátrányos €	Hátrányos Ft	Nem hátrányos Ft
Falumegújítás és fejlesztése Rendelet száma: 135/2008	379 582	30 698	105 504 934	8 532 468
Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése Rendelet száma: 136/2008	102 598	20 490	28 517 221	5 695 264
Turisztikai tevékenységek ösztönzése Rendelet száma: 160/2009	0	0	0	0
Vidéki örökség megőrzése Rendelet száma:138/2008	352 502	50 483	97 977 925	14 031 624
<b>Összesen</b>	<b>834 683</b>	<b>101 671</b>	<b>232 000 080</b>	<b>28 259 356</b>

Felső-Tisza Völgye LEADER HACS III. tengely forrásallokációs táblázata

HACS regisztrációs száma:	1004409971	
HACS neve:	Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület	
Rendelkezésre álló forrás (€ és Ft):	1 316 474 €	356 000 899 Ft
Lekötött forrás (€ és Ft):	297 793 €	80 529 131 Ft
Euró ráfolyam:	270,42	

#### Forrásallokációs tábla

Intézkedés sorszáma	Intézkedés kódszáma	Intézkedés jogcíme	Célterület megnevezése	Fejlesztés hátrányos helyzetű területen terv		Fejlesztés egyéb területen terv		Fejlesztés összesen terv		%
				€	Ft	€	Ft	€	Ft	
1.	1001611	LEADER rendezvény	Felső-Tisza Völgyi ifjúsági rendezvények lebonyolítása	384 040	103 852 097	5 000	1 352 100	389 040	105 204 197	39,8%
2.	1003101	LEADER térségek közötti és nemzetközi együttműködés	Együttműködés szélesítése a történelmi Bereg megye ukrainjai területeivel	65 960	17 836 903			65 960	17 836 903	6,8%
3.	1003323	LEADER rendezvény	Népi kulturális és gasztronómiai hagyományokra épülő rendezvények megvalósítása	30 000	8 112 600			30 000	8 112 600	3,1%
4.	1013937	LEADER térségen belüli együttműködés	Marketing, kommunikációs tevékenység, arculatformálás és fenntartás, gazdasági	120 000	32 450 400	5 000	1 352 100	125 000	33 802 500	12,8%
5.	1013951	LEADER térségen belüli együttműködés	Vallásturizmus kapcsolódó szolgáltatások népszerűsítése	116 300	31 449 846	10 000	2 704 200	126 300	34 154 046	12,9%
6.	1016022	LEADER vállalkozási alapú	Vendégturizmus kialakítása és fejlesztése	212 000	57 329 040	28 000	7 571 760	240 000	64 900 800	24,6%

Felső-Tisza Völgye LEADER I. forrásallokációs táblája

## **5.6 A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája**

Vásárosnaményi Kistérség Területfejlesztési Koncepciója 2009.

Ukrán-Magyar Turisztikai Koncepció 2008.

Komplex felzárkóztatási Program (LHH program) a vásárosnaményi kistérségben 2008.

## **5.7 Fenntarthatósági alapelvek**

### **A HVS általános értékei**

**Helyi fenntarthatóság:** Járuljon hozzá a helyi fenntarthatósághoz, azáltal, hogy nemzeti kincsként kezeli az ország egyedülálló mezőgazdasági és természeti adottságait, továbbá segítse a térség termék és nyersanyag, energia behozatal kiváltását;

**Globális fenntarthatóság:** Járuljon hozzá a globális fenntarthatósághoz, különösen az éghajlatváltozás megelőzése, a biológiai sokféleség megőrzése, valamint a vízkészletek és a talaj megóvása terén;

**Ökoszociális vidékfejlesztés:** Segítse elő a földhasználat strukturális problémáinak megoldását és a környezetkímélő, természet-megőrző mezőgazdasági szerkezetváltást;

**Vonzó vidéki világ:** Segítse elő a vidéki életmód javítását, erősítse a vidék megtartó- és vonzerejét, segítse elő a vidék Magyarország megismertetését;

**Értéktörző, diverzifikált gazdálkodás:** Segítse elő a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzését, biztosítsa a kulturális örökség részét képező építészeti, régészeti, néprajzi, településszerkezeti és táji értékek fennmaradását, óvja meg a vidék biológiai sokféleségét és relatíve jó környezetállapotát;

**Gondosság és önzetlenség:** Biztosítsa a „jó gazda gondossága” elvének az érvényesülését, de nem sértheti más közösségek (pl. az érintett területekkel szomszédos térségek) értékeit és érdekeit, nem vezethet a területi különbségek növekedéséhez;

**Etikus működés:** Elő kell segítenie az egészséges termékek előállítását, állatjóléti tevékenységet és az etikus termelés és kereskedelem kereteinek kialakulását;

**Tudatos élelmiszertermelés és fogyasztás:** Segítse elő az élelmiszer termékekkel kapcsolatos fogyasztói magatartás javítását és a fenntartható fogyasztási szokások elterjesztését.

### **A HVS-ben megjelenő környezeti szempontok**

**Természetmegőrző vidékfejlesztés:** Egyértelműen támogatnia kell a természeti értékek, a biológiai sokféleség, a genetikai állomány és a természetes térszerkezet megőrzését;

**Ökológikus vidékfejlesztés:** A gazdálkodási tevékenységek, valamint a föld- és tájhasználat során az erőforrás-igény és környezethasználat vegye figyelembe a környezet korlátozott eltartóképességét és a helyi természeti adottságokat;

**Szennyezés megelőzés, minimalizálás:** Törekedjen a szennyezések és a hulladékok kibocsátásának megelőzésére, illetve ahol ez nem lehetséges, e kibocsátások minimalizálására (a helyi környezetet csak az eltartó-képességéig terheli);

**Tovagyűrűző negatív hatások minimalizálása:** Mérsékelnie kell a mezőgazdaság okozta kedvezőtlen környezeti hatásokat; különösen nem erősítheti az elsivatagosodás, az éghajlatváltozás, a

szélsőséges vízjárás, a talajpusztulás kedvezőtlen környezeti hatásait, továbbá nem vezethet a különböző környezeti rendszerek közötti szennyezés-áthelésekhez;

Dematerializáció: A felhasznált ipari nyersanyagok (pl. műtrágya, növényvédő szer, agrotechnika) és energiahordozók mennyiségét, a szállítási és raktározási igényeket minimalizálni kell;

Újrahasznosítás: Az intézkedéseknek elő kell segíteniük a szennyvizek, a hígtrágyák és a hulladékok, mezőgazdasági melléktermékek újrahasznosítását;

Takarékosság a kimerülő készletekkel: A meg nem újuló természeti erőforrások és lételemek igénybevételét minimálisra kell szorítani;

Értékvédő gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal: A feltételeken megújuló természeti erőforrások és környezeti elemek készleteit, állapotát és önszabályozó képességét fenn kell tartani és ezeket csak megújuló képességük mértéke és üteme figyelembevételével lehet igénybe venni ;

Ágazati integráció: Segítse elő a fenntartható közlekedéspolitikát, fenntartható energiapolitika, az ökológiai szemléletű tájgazdálkodás érvényre juttatását.

### **A HVS-ben megjelenő gazdasági szempontok**

Prosperáló vidéki gazdaság: Segítse elő a magas hozzáadott értéket előállító gazdálkodást, a mezőgazdasági ágazat tökehiányának mérséklését, a gazdálkodás stabilitását és kiszámíthatóságát;

Integrált termékpolitika: Segítse elő az integrált termékpolitika érvényesülését azáltal, hogy a termelői és fogyasztói mintázatok átalakításának iránya az anyag és energia intenzív termékek és szolgáltatások körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás irányába mutasson;

Decentralizált vidékfejlesztés: Nem vezethet a mezőgazdasági vállalkozások indokolatlan koncentrációjához, és elő kell segítenie a vállalkozások sokszínűségét, verseny-egyenlőségét ;

„Termelj helyben, fogyassz helyben”: Segítse elő a helyi piacra jutást, a közösségi önellátást, támogassa a helyi élelmiszer-termelést és forgalmazást;

„Dolgozz helyben”: Segítse elő a helyben foglalkoztatást, a helyi kisvállalkozások fejlődését, a családi, kisközösségi gazdálkodási formák elterjesztését, támogassa a falusi életmód, a hagyományokon alapuló megélhetési formák térnyerését;

Minőségi termékek, innováció: Segítse elő a mezőgazdaságban az innovációt, az innovatív gazdálkodási technikák elterjesztését és a minőségi agrártermelést;

Diverzifikált vidéki termék kínálat: Segítse elő a sajátos értékesítésű, egyedi minőségű termékek (pl. hungarikum) előállítását;

Térségen belüli termelési együttműködések: Erősítse a térségen, településen belüli termék feldolgozási láncolat kialakítását, a termelők, gyártók egymásközti kereskedelmi kapcsolatainak javítását.

### **A HVS-ben megjelenő társadalmi szempontok, kritériumok**

Helyi ökoszociális érdekelttség és társadalmi felelősség vállalás: Segítse elő, hogy az erőforrások használata felelősségtudatos körülmények között történjen, és a helyi közösségek érdekeit szolgálja.



Társadalmi méltányosság: Járuljon hozzá a vidéken élők megélhetésének javításához, a szegénység leküzdéséhez, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkózásához;

Tudásalapú vidékfejlesztés: Segítse elő a mezőgazdaságban dolgozók képzését, hozzáférését az információhoz és a tudáshoz, segítse a gazdálkodást támogató helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások kiépítését;

Társadalmi kohézió: Segítse, hogy a vidéki közösségek kitalálják saját jövőképjüket, identitásukat, továbbá támogassa a térségek, települések társadalmi probléma importjának kikerülését (pl. városról kiköltözők vidéki szegregációja);

Szolidaritás, területi kohézió: Segítse elő az élelmiszertermelő és fogyasztó egymásra utaltságának felismerését, valamint a gazdaközösségek és a helyi társadalom kapcsolatának javítását;

Nemzedékek közötti igazságosság és társadalmi esély egyenlőség: Az erőforrások értékvédő, takarékos, hosszú távú szempontokat szem előtt tartó gazdálkodását kell megvalósítani, oly módon, hogy a nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők esélyegyenlősége is biztosított legyen;

Társadalmi részvétel: Segítse a gazdatársadalom és az érintett helyi közösségek, civil és szakmai szervezetek részvételét a vidékfejlesztési döntésekben, támogassa a vidéki civil társadalom önszerveződését és fejlődését;

